

Thuiiz® *bij*
KINDEROPVANG

Peutergroepen

Werkplan Ziezo / Floddertjes / (B)engeltjes

Inleiding

Dit werkplan beschrijft hoe wij werken op onze peutergroepen Ziezo, Floddertjes en de Bengeltjes. Dit werkplan is een extra document naast ons pedagogisch beleidsplan, waarin onder andere onze algemene inzichten, visie, missie, kernwaarden worden beschreven. In dit werkplan beschrijven we specifiek hoe wij werken op deze groepen.

In dit document wordt

- Gesproken over de 'verzorger', waar de 'wettelijk vertegenwoordiger' van het kind wordt bedoeld. Meestal zijn dit de ouders, echter niet alle verzorgers zijn officieel de wettelijke ouders. Soms wordt over 'ouder' gesproken, omdat in het totaalbeeld het woord 'ouder' beter past (oudercommissie).
- Standaard gesproken in de mannelijke vorm, waar dit ook de vrouwelijke kan zijn.

Het pedagogisch klimaat op onze groepen wordt gekenmerkt door onze kernwaarden. Bij het werken vanuit die kernwaarden wordt er vormgegeven aan onze pedagogische visie. De vier pedagogische basisdoelen zoals die beschreven zijn in de Wet Kinderopvang vormen het uitgangspunt. Op welke manier we daar inhoudelijk vorm aan geven wordt per leeftijdsgroep beschreven in de apart pedagogisch werkplannen.

De vier pedagogische basisdoelen:

- **Het aanbieden van een gevoel van emotionele veiligheid**
Het op een sensitieve en responsieve manier met kinderen omgaan, waarbij respect voor de autonomie van de kinderen wordt getoond en grenzen worden gesteld aan, .. en structuur wordt geboden voor het gedrag van kinderen, zodat de kinderen zich emotioneel en veilig kunnen voelen.
- **Het aanbieden van de gelegenheid tot het ontwikkelen van persoonlijke competentie**
Het spelenderwijze uitdagen van kinderen in de ontwikkeling van hun motorische, cognitieve, taalvaardige en creatieve vaardigheden, teneinde kinderen in staat te stellen in een veranderende omgeving te functioneren.
- **Het aanbieden van de gelegenheid tot het ontwikkelen van de sociale competentie**
Het begeleiden van de kinderen in hun interacties, waarbij ze spelenderwijze sociale kennis en vaardigheden wordt bijgebracht, om ze in staat te stellen om zelfstandig relaties met anderen op te bouwen en te onderhouden.
- **Het aanbieden van de kans zich waarden en normen eigen te maken**
De kinderen stimuleren we om op een open manier kennis te maken met de algemeen aanvaarde waarden en normen in de samenleving met het oog op een respectvolle omgang met anderen in de maatschappij.

Wij hebben twee peutergroepen. De "Floddertjes" en de "Ziezo", daarnaast hebben wij één peuterspeelzaal namelijk "De (B)engeltjes". Per dag zijn er per groep maximaal 16 kinderen aanwezig op maximaal 2 conform de CAO-kinderopvang geschoolde PM's. Onderstaande werkplan is algemeen geldend voor alle peutergroepen. Er zijn afwijkingen voor de peuterspeelzaal, deze staan expliciet vermeld onder het kopje 'peuterspeelzaal'.

Inhoudsopgave

INLEIDING	1
INHOUDSOPGAVE	2
HOOFDSTUK 1: DOELSTELLING EN PRAKTIJKVERTALING VISIE PEUTERGROEPEN	3
1.1 DOELSTELLING	3
1.2 PRAKTIJK VERTALING VISIE	3
HOOFDSTUK 2: KINDEREN LATEN GROEIEN IN ONTWIKKELINGSMOGELIJKHEDEN, TALENTEN EN TEMPERAMENT	5
2.1 EMOTIONELE VEILIGHEID	5
2.1.1 Sensitieve responsiviteit	5
2.1.2 Structuur en voorspelbaarheid	6
2.1.3 Respect voor de autonomie	7
2.1.4 Praten en uitleggen	7
2.1.5 Vaste gezichten	8
2.1.6 Mentorschap	9
2.1.7 Wennen	9
2.2 PERSOONLIJKE ONTWIKKELING	10
2.2.1 Peuters: De ontwikkeling	10
2.2.2 Activiteiten	10
2.2.3 Motorische vaardigheden	13
2.2.4 Creatieve vaardigheden	13
2.2.5 Cognitieve vaardigheden	14
2.2.6 Taalvaardigheden	14
2.2.7 Ontwikkelingsstimulering	15
2.3 DE SOCIALE ONTWIKKELING	17
2.3.1 Sociale ontwikkeling bij peuters	17
2.3.2 Samenspel	18
2.3.3 Samenspel bij peuters	18
2.3.4 Conflicten in het samenspel	18
2.3.5 Interactie tussen de kinderen onderling stimuleren	18
2.4 WAARDEN EN NORMEN	20
2.5 RITUELEN EN REGELS VAN DE PEUTERGROEP	20
2.5.1 Algemeen	20
2.5.2 Verschoon plek	21
2.5.3 Eten & drinken	21
2.5.4 Toiletgebruik	21
2.5.5 Slaapbeleid	22
2.5.6 Buitenspelen	22
2.6 WAARNEMEN VAN DE ONTWIKKELING	22
2.6.1 Observeren en oudergesprekken	22
2.6.2 Overdracht naar school	23
2.6.3 Omgang met bijzonderheden in de ontwikkeling	23
HOOFDSTUK 3: THUIZBIJ INFORMATIE VOOR OUDER EN KIND	24
3.1 STAMGROEPEN	24
3.1.1 Stamgroep	24
3.1.2 Verlaten van de basisgroep	25
3.1.3 Samenvoegen	26
3.2 DAGINDELING	27
3.2.1 Dagindeling peutergroepen	27
3.2.2 Dagindeling peuterspeelzaal	27
3.2.3 Halen / brengen	28
HOOFDSTUK 4: WET KINDEROPVANG	29
4.1 DRIE UURS REGELING	29
4.2 BEROEPSKRACHT KIND RATIO	30

Hoofdstuk 1: doelstelling en praktijkvertaling visie peutergroepen

1.1 Doelstelling

De peutergroepen zien wij niet alleen als een belangrijke voorziening voor verzorgers die werken of studeren maar ook als een plek waar kinderen zich verder kunnen ontwikkelen. Het is ons doel om kinderopvang te bieden waarbij de kinderen de mogelijkheid krijgen zich te ontwikkelen tot evenwichtige mensen die hun talenten onderkennen en benutten, met daarbij respect voor andere mensen. Onderdak, zorg, bescherming, gezelligheid en persoonlijke aandacht voor ieder kind staat centraal in de opvang. Dit doen wij door te kijken naar de individuele mogelijkheden en behoeften van ieder kind. Wij stimuleren de kinderen om spelenderwijs te leren in de vorm van activiteiten en vrij spel momenten waarbij plezier voor het kind het belangrijkste uitgangspunt is.

De opvang is een verlengstuk van de belangrijkste leefomgeving, namelijk thuis. Het is voor ons dan ook belangrijk een omgeving te creëren waarin kinderen zich thuis voelen, een omgeving die inspeelt op hun ontwikkeling en hun de mogelijkheid geeft zich vrij te voelen en te bewegen. Op de opvang vinden de kinderen vaste PM's (Pedagogisch Medewerkers) die ze goed kennen en die met een grote mate van toewijding en zorg openstaan om uw kind een zo fijn mogelijke tijd binnen ons kinderdagverblijf te bieden.

1.2 Praktijk vertaling visie

Visie

Zoals in ons pedagogisch beleidsplan staat beschreven werken wij volgens de volgende visie

“Kinderopvang waarbij veiligheid, ontwikkeling, respect en het ‘thuisgevoel’ voor het kind en de verzorger centraal staan”

In dit hoofdstuk zal worden beschreven hoe wij hier in de praktijk vorm aan geven binnen onze peutergroepen. Dit doen wij door in te gaan op de vaardigheden en kernwaarden die hierbij voor ons van belang zijn.

Kinderen groeien op in een voortdurend veranderende samenleving. En de kwaliteiten en vaardigheden die kinderen in de toekomst nodig hebben, veranderen mee. Onze PM's proberen kinderen vaardigheden te laten ontplooiën die ze later nodig hebben. Zoals:

- **Communiceren:** Kinderen leren hoe zij een boodschap op een goede manier kunnen overbrengen en ontvangen.
- **Creativiteit:** Kinderen krijgen de mogelijkheid om nieuwe dingen te leren en creëren.
- **Probleemoplossend denken en handelen:** Op het KDV krijgen kinderen de ruimte om zoveel mogelijk zelf problemen op te lossen.
- **Samenwerken:** Kinderen worden gestimuleerd om samen te werken tijdens activiteiten maar ook in het behulpzaam zijn naar elkaar gedurende de dag.
- **Sociale en culturele vaardigheden:** Kinderen maken kennis met de reguliere normen en waarden van onze samenleving.
- **Zelfreflectie:** Kinderen leren naar zichzelf te kijken om zich daardoor te kunnen ontwikkelen.

De kinderen kunnen dit spelend en onderzoekend ontdekken. Wij bieden de ruimte om hun eigen talenten te ontwikkelen en de mogelijkheid om hun nieuwsgierigheid te bevredigen. We spelen in op zaken waar kinderen plezier aan beleven, door kinderen aan te sporen en uit te dagen. We stimuleren ze om niet op te geven en het zelf te doen, fouten te maken en om hulp te vragen.

We geven ze de vrijheid zodat ze zich prettig en vrij voelen om zich te uiten en zich te ontwikkelen om verschillende vlakken. Kinderen mogen in vrijheid beslissen wat ze willen doen (autonomie), zolang het past binnen de mogelijkheden. Als kinderen het moeilijk vinden om zelf beslissingen te maken, dan ondersteunen we ze hierbij. Dit doen wij door bijvoorbeeld het kind een gekaderde keuze te geven of een suggestie te doen. De kinderen maken een individuele ontdekkingstocht en nemen al hun ervaringen mee op weg naar volwassenheid. Wij geven ze spelenderwijs de ruimte voor hun ontwikkeling bieden ze houvast, normen en waarden.

Hoe ouder de kinderen worden, hoe meer ze zelf willen doen. Hierop zijn de groepen, de regels, afspraken en de activiteiten afgestemd. Wij vinden het belangrijk de kinderen de mogelijkheden en de ruimte te bieden. Onze medewerkers streven ernaar ieder kind de kans te geven nieuwe dingen uit te proberen en zelf oplossingen te bedenken voor problemen.

KERNWAARDEN IN DE PRAKTIJK OP DE PEUTERGROEPEN

Om onze visie een duidelijk kader te geven handelen wij tevens door gebruik te maken van de 5 kernwaarden die verankerd zijn in alles wat we doen en wat de dagelijks waar willen maken.

Kernwaarde 1: Thuisgevoel

Binnen ons KDV zorgen wij ervoor dat kinderen zich thuis voelen door allereerst een gezellige, sfeervolle groepsruimte te creëren. Onze ruimtes zijn ingedeeld in hoeken en er hangen altijd knutselwerkjes van de kinderen aan de muur. Verder vinden we het belangrijk om steeds te kijken naar de behoefte van de kinderen in hoe wij de ruimte indelen en inrichten. Verder zorgen wij ervoor dat er op een persoonlijke, open en eerlijke manier met elkaar omgegaan wordt en het kind de ruimte krijgt om zichzelf te zijn.

Kernwaarde 2: Veiligheid

Wij zien het gevoel van veiligheid als basis voor het kind om zich van daaruit verder te kunnen ontwikkelen. Dit bieden wij binnen ons KDV door allereerst onze ruimtes op een veilige manier in te richten zodat kinderen zonder gevaar kunnen spelen. Verder zorgen onze PM's voor een veilige sfeer op de groep binnen de sociale omgang. Dit doen zij door de kinderen op een rustige manier kennis met elkaar te laten maken, zorg te dragen voor groep verbindende activiteiten zoals teamspellen, verschillen tussen kinderen erkennen en positieve interacties tussen kinderen te stimuleren en te waarderen.

Kernwaarde 3: Geborgenheid

Wij hanteren de waarde geborgenheid binnen ons KDV door de kleinschaligheid, de persoonlijke aandacht en stabiliteit voor de geborgenheid zoals thuis, waarbij het kind de ruimte krijgt om zijn eigen mogelijkheden te ontplooien.

Kernwaarde 4: Ontwikkeling

Binnen ons KDV mogen kinderen zich spelenderwijs en in hun eigen tempo ontwikkelen. Wij kijken binnen de ontwikkelingsstimulering naar wat het kind nodig heeft en spelen daarop in. Onze PM's zijn zich ervan bewust dat kinderen op verschillende manieren kunnen leren. Zo maken wij in ons materialen en activiteiten aanbod een bewuste afweging tussen: leren door zelf uitproberen, leren door na te doen, leren door samen te werken en leren door herhaling. Met als doel kinderen zo optimaal mogelijk stimuleren in hun ontwikkeling.

Kernwaarde 5: Respect

Binnen ons handelen vinden wij het belangrijk om kinderen respectvol te behandelen. Dit houdt in dat wij kinderen waarderen zoals zij zijn en ze als gelijkwaardige zien. Wij kijken hierbij naar de behoeften van het kind en zijn sensitief op de signalen die het kind afgeeft. Door een respectvolle benadering naar het kind geloven wij dat het kind ook eerder geneigd is om de PM's op een respectvolle manier te benaderen. Verder vinden wij het ook belangrijk om eenzelfde soort relatie met de verzorgers van het kind te hebben zodat diegene de ruimte voelt om alles te kunnen vragen/opmerken aan de PM's.

Hoofdstuk 2: Kinderen laten groeien in ontwikkelingsmogelijkheden, talenten en temperament

2.1 Emotionele veiligheid

Wij zijn van mening dat kinderen zich emotioneel veilig en geborgen dienen te voelen, alvorens zij zich kunnen ontwikkelen. Een belangrijk aspect bij het bieden van emotionele veiligheid is de algehele houding van de PM's. Kernpunten in deze houding zijn voor ons: acceptatie, zorgen voor een veilige omgeving, structuur bieden en het uitstralen van warmte en openheid naar de kinderen. Thuibij streeft ernaar de thuissituatie zo veel mogelijk na te bootsen en tegelijkertijd iets extra's te bieden voor de ontwikkeling van het kind. De rol van de pedagogisch medewerk(st)ers bij Thuibij is dan ook om het kind binnen het leefklimaat en de opvoeding zo veel mogelijk thuis te laten voelen. Zij houden goed in de gaten dat elk kind zich prettig voelt en op haar/zijn eigen manier mag en kan ontwikkelen, door op een sensitieve en responsieve manier met de kinderen om te gaan. Dit doen zij onder ander door voor elk kind een passend leefklimaat te creëren waardoor hij of zij zich veilig kan voelen en optimaal kan ontwikkelen. De emotionele veiligheid wordt tevens vormgegeven door te zorgen voor structuur en de nodige verzorging. Daarnaast zorgen de PM's voor duidelijkheid en geborgenheid naar de kinderen toe en zijn bezig met het vertrouwen van de kinderen te winnen en vast te houden. Om de emotionele veiligheid van de kinderen zo optimaal mogelijk te blijven waarborgen houdt Thuibij een strikte werkwijze aan als het gaat om het waarborgen van de vaste PM's op de verschillende stamgroepen. Zo krijgen de kinderen de kans om zich te hechten aan de vaste PM's van hun stamgroep.

Daarnaast benaderen de PM's de kinderen vanuit een zestal interactievaardigheden: sensitieve responsiviteit, structuur en voorspelbaarheid, respect voor de autonomie, praten en uitleggen. Ontwikkelingsstimulering en het begeleiden van interacties. Deze vaardigheden zijn van groot belang, gezien deze invloed hebben op de ontwikkeling en het welzijn van de kinderen. Hieronder zijn de eerste 4 interactievaardigheden benoemd. Het begeleiden van interacties en ontwikkelingsstimulering zijn terug te vinden bij de hoofdstukken "Persoonlijke ontwikkeling" en "Sociale ontwikkeling".

De belangrijkste kernwaarden bij het aanbieden van een gevoel van emotionele veiligheid zijn 'thuisgevoel, veiligheid en geborgenheid'.

2.1.1 Sensitieve responsiviteit

Binnen sensitieve responsiviteit staan liefde en begrip centraal. Met deze interactievaardigheid bedoelen we dat PM's liefde uitstralen, en ondersteunend en begripvol aanwezig zijn als veilige haven voor het kind. Zij hebben oog voor het welzijn van de kinderen en de signalen die zij afgeven, en reageren hier tijdig en op adequate wijze op. Dat betekent dat een kind waardering krijgt, een sociale beloning in de vorm van een knuffel, een glimlach of een aai over het hoofd. Hierdoor voelt het kind zich begrepen, geaccepteerd en veilig. En zal het een positief zelfbeeld ontwikkelen. Als kinderopvang vinden wij het belangrijk dat er goed geluisterd wordt naar de kinderen en op een goede manier gecommuniceerd wordt. Op deze manier bouwen we een vertrouwde relatie op met de kinderen. Bij Thuibij benaderen wij kinderen vanuit sensitieve responsiviteit op de volgende manieren:

- De PM zorgt voor voldoende tijd en kansen om alle kinderen te leren kennen.
- De PM maakt oogcontact en wacht de reactie van een kind af voordat ze reageert.
- PM's begroeten elk individueel kind wanneer het binnenkomt en noemt de kinderen regelmatig bij naam. Daarnaast onderneemt de PM gedurende de dag diverse contactinitiatieven.
Bijvoorbeeld een kind is met blokken aan het bouwen. De PM gaat erbij zitten en vraagt: "Wat ben je aan het bouwen Noah?"
- PM's zijn tijdens vrij spel en activiteiten altijd toegankelijk. Dit uit zich doordat PM's altijd contact met alle kinderen van de groep houden, door rustig rond te kijken en zo nodig te reageren op signalen van kinderen. *"Heb je nog wat meer Duplo nodig om je treinbaan af te maken?"*
- De PM's hebben gedurende de hele dag een observerende houding, zij zien elk individueel kind en houden overzicht over de groep. Als een kind een signaal afgeeft, in mimiek, woorden of lichaamshouding reageren zij hierop door met het kind te praten en eventueel emoties te benoemen maar ook door een knuffel of ander lichamenlijk contact te bieden als het kind hier behoefte aan heeft.

- De PM laat een sensitieve lichaamstaal zien door; zoveel mogelijk op kind hoogte te zitten, vriendelijke de groep rond te kijken, te lachen naar kinderen en een open houding aan te nemen.
- De PM raakt het kind op een zorgvuldige manier aan en respecteert daarbij wat het kind aangeeft.
- De PM verdeelt haar aandacht onder de kinderen en zorgt dat ieder kind regelmatig individuele aandacht krijgt.
- PM's spreken op een rustige toon met de kinderen en maken hierbij altijd oogcontact en zitten zo nodig op kindhoogte, in gesprek met het kind stelt zij zoveel mogelijk open vragen. Daarnaast laat de PM de kinderen merken dat er naar ze geluisterd wordt door zowel verbaal als non-verbaal te reageren op wat het kind zegt. Concreet wordt dit gedaan door in gesprek met het kind door te vragen, het verhaal samen te vatten, iets te herhalen, te knikken met het hoofd of soms te reageren met een toestemmend geluid. Het uitgangspunt is actief te luisteren om op deze manier het kind te stimuleren vrij te vertellen over zijn belevenissen.
- Bij Thuibij proberen wij de emoties van de kinderen zoveel mogelijk te benoemen, dit laten wij bij het kinderdagverblijf in eerste plaats door de kinderen zelf doen. Door de vraag te stellen; 'hoe voel je je nu?'. Indien een kind geen woorden kan geven aan zijn gevoel en / of emotie zal de PM's dit doen door bijvoorbeeld te zeggen 'ik zie dat je boos bent, klopt dit?', hierdoor leert het kind welke emoties het ervaart, dat deze emotie gevoelt mag worden maar ook hoe het hiermee om kan gaan. Daarnaast zal de PM ook haar eigen emotie en gevoel benoemen als dat nodig is binnen de situatie.
- De PM geeft regelmatig een concreet compliment aan individuele kinderen, daarbij noemt zij de kinderen bij eigen naam. *"Wat doe je goed je best om je schoenen aan te doen Nora!"*
- De PM benoemt wat hij/zij doet, wat de kinderen doen en wat er om hen heen gebeurt. Op deze manier zorgt de PM voor een zekere mate van voorspelbaarheid en laat de kinderen weten dat ze opgemerkt worden en er dus mogen zijn. *"Ik ga alvast het fruit snijden dan kunnen we zo aan tafel."*
- De PM ziet de behoefte van een kind en reageert hierop, door vragen te stellen als *"Ik zie je binnen rennen, is het een idee om buiten een potje voetbal te spelen?"* Maar legt ook uit wanneer er niet aan een behoefte tegemoet gekomen kan worden door bijvoorbeeld te zeggen: *"Ik zie dat je ook met die speelgoedauto wil spelen, maar Pim speelt daar nu mee. Zullen we afspreken dat als de grote wijzer op de 6 staat jij er mee mag spelen?"*
- Als PM's bij de kinderen weglopen, om bijvoorbeeld iets te pakken, dan benoemen zij aan de kinderen wat zij gaan doen alvorens zij van de kinderen / groep weglopen. *"Ik pak even het gekleurd papier, ik kom zo weer terug."*

2.1.2 Structuur en voorspelbaarheid

Elk kind gedijt het best in een omgeving die duidelijke rituelen, structuur en grenzen heeft, omdat hij zich daar veilig en geborgen voelt. Er zijn ook momenten dat PM's orde moeten handhaven en grenzen moeten stellen aan ongewenst gedrag. Bij een duidelijke structuur en voorspelbaarheid kunnen kinderen zich voorbereiden op wat komen gaat, doordat zij weten waar zij aan toe zijn. Regels en grenzen bieden kinderen daarnaast duidelijkheid in wat er van hen verwacht wordt. Hiervoor is het van belang dat elke PM dezelfde regels hanteert. Dit alles zorgt niet alleen voor rust maar ook voor emotionele veiligheid. Vanuit deze emotionele veiligheid kunnen kinderen zich volop storten op het verkennen van hun omgeving. Bij kinderopvang Thuibij bieden wij kinderen structuur en grenzen aan op de volgende manier:

- De PM is ten alle tijden het voorbeeld voor kinderen. In haar communicatie en omgang met kinderen, ouders en collega's laat zij dan ook voorbeeldgedrag zien
- Er wordt gedurende de opvang gewerkt volgens de dagindeling, dit zorgt voor een duidelijk structuur en zo weten de kinderen wat er van hen verwacht wordt.
- De PM's geven zoveel mogelijk positieve gedragsaanwijzingen. Dit betekent dat er zo min mogelijk 'nee' tegen het kind wordt gezegd. Op eerste plaats wordt positief gedrag benoemt en geprezen. Indien het kind de regels binnen Thuibij even uit het oog verliest is dit in veel gevallen minimaal ongewenst gedrag. De PM gaat in gesprek met het kind op het taalniveau dat voor het kind haalbaar is. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het stellen van open vragen of gesloten vragen afhankelijk van de leeftijd van het kind. Waarbij het kind de kans krijgt op zijn eigen gedrag te reflecteren en zelf met een oplossing of het gewenste gedrag naar voren te komen.
- Indien het ongewenste gedrag gevaar met zich meebrengt kan de PM ervoor kiezen het spel van het kind tijdelijk te beëindigen en het kind te vragen om wat anders te kiezen. Hierbij zal de PM duidelijk uitleggen waarom het kind iets anders mag gaan doen en welk gedrag het kind wel mag laten zien.

- De PM grijpt tijdig in bij grensoverschrijdend gedrag (voordat het uit de hand loopt). Dit doet zij onder andere door: Een positieve gedragsaanwijzing te geven: "Je mag de bal teruggeven aan Max." Positief gedrag te belonen, of het kind te waarschuwen: "Als je zo springt op de bank dan kun je heel hard vallen, als je wilt springen dan mag dit op de grond of straks buiten."
- De PM komt zijn/haar beloftes aan de kinderen na en doet wat zij zegt.
- Op de groep zijn groepsregels. De PM geeft gedurende de weken aandacht aan de groepsregels en waarom deze belangrijk zijn. Dit wordt bijvoorbeeld gedaan in een groeps gesprek aan tafel. Een positieve benadering is hierbij altijd het uitgangspunt.
- Op de verschillende groepen binnen het kinderdagverblijf werken vaste PM's. Bij ziekte en/of verlof is er, afhankelijk van, de groepsgrootte in ieder geval 1 vaste PM aanwezig.
- De PM zorgt voor herkenbare stappen bij situaties en overgangssituaties. Zo zingen we voor het eten het "Eet smakelijk" liedje.

2.1.3 Respect voor de autonomie

Bij Thuibij mag elk kind zichzelf zijn, het mag groeien in wie hij is, met zijn eigen karakter, talenten en voorkeuren. Door kinderen aan te spreken op hun individualiteit en zelfstandigheid, krijgen kinderen de kans om dingen zelfstandig uit te proberen, initiatief te nemen, mee te denken en keuzes te maken. Hierdoor voelen kinderen zich gezien en gehoord als een eigen persoon en ontwikkelen verantwoordelijkheidsgevoel. Thuibij tonen wij respect voor de autonomie van de kinderen door:

- De PM zoekt naar een respectvolle manier van omgaan met de eigenheid van ieder kind en respecteert hierbij de grenzen die een kind aangeeft. Als een kind bijvoorbeeld geen behoefte heeft aan een knuffel of op schoot dan respecteert de PM's dit.
- De PM geeft het kind de ruimte om zijn eigen gang te gaan en zijn eigen keuze te maken. Denk hierbij aan; waar ga ik spelen, aan welke activiteit ga ik meedoen, welk fruit pak ik van het bord etc.
- Kinderen krijgen de ruimte om dingen op hun eigen manier aan te pakken. Zo gaat het bijvoorbeeld bij het maken van knutselwerkjes meer om het proces dan om het resultaat. Kinderen hoeven niet allemaal dezelfde paddenstoel te knutselen. Het gaat er vooral om dat het kind plezier heeft in het doen van de activiteit.
- De PM's geven de kinderen de tijd om zelf iets uit te proberen. Ook als het niet direct lukt, de PM's stimuleren het kind en helpen door middel van praten met en uitleggen aan het kind. *"Als je gaat zitten dan kun je makkelijker je schoen aankrijgen."*
- De PM spreekt waardering en erkenning uit voor eigen initiatieven, ideeën en gedachten van de kinderen en volgt deze initiatieven wanneer dit mogelijk is.
- De PM's stimuleren de kinderen zoveel mogelijk zelf te doen, denk hierbij bij de jonge kinderen aan zelf schoenveters strikken en bij de oudere kinderen helpen met de afwas.
- De PM toont geduld voor ideeën en oplossingen van het kind en gaat indien de situatie het toelaat hierin mee. *"Je wilt graag binnen rennen maar dan ben ik bang dat je tegen andere kinderen botst. We kunnen wel op de gang even 2x heen en weer rennen vind je dat een goed idee?"*
- De PM voorkomt commanderen en nee zeggen zoveel mogelijk. In plaats daarvan vraagt zij de medewerking van de kinderen. *"Zou jij de blokken willen opruimen?"* of *"Kom je naar me toe? Dan kan ik je een schone luier geven."*
- De PM laat kinderen meedenken, meepraten en meebeslissen. Zo kunnen de oudere kinderen betrokken worden bij het bedenken en maken van de groepsregels en kunnen de jonge kinderen een activiteit kiezen door ze uit twee opties te laten kiezen. *"Wil je graag kleien of dansen?"*
- De PM kondigt het aan als zij een kind gaat aanraken of oppakken. *"Ik ga je optillen en op het verschoonkussen leggen."*
- De PM kapt een discussie of weerwoord van kinderen niet meteen af, maar probeert een dialoog aan te gaan en de gedachtegang van het kind te achterhalen. *"Ik merk dat je het er niet mee eens bent, kun je me uitleggen hoe jij erover denkt?"*

2.1.4 Praten en uitleggen

De PM's communiceren voortdurend met de kinderen waarin zij hen voorzien van uitleg en het handelen van zowel henzelf als dat van de kinderen benoemen. Op deze manier worden de omgeving en gebeurtenissen die zich hierin afspelen voorspelbaar voor de kinderen. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is dat de interactie tussen de PM en kinderen gelijkwaardig is en dat de PM mét de kinderen praat en niet tegen de kinderen. Bij Thuibij wordt deze interactievaardigheid concreet toegepast in de praktijk op de

volgende manieren:

- De PM praat in correct Nederlands.
- De PM reageert op de contactinitiatieven van kinderen en gaat hierop in door een gesprek met het kind aan te gaan. *Het kind kijkt naar buiten waar een regenboog verschijnt en wenkt de PM om ook te komen kijken. "Wat wil je me laten zien? Oh een regenboog, wat mooi! Welke kleuren zie je bij de regenboog?"*
- De PM benoemt wat het kind doet. Hierbij is vooral de focus op wat het kind goed doet zoals: *"Wat ben je geconcentreerd aan het verven."*
- De PM's luisteren oprecht naar de kinderen, zij laten zien dat ze de kinderen hebben gehoord door non-verbale en verbale communicatie en komen altijd met een reactie, door bijvoorbeeld door te vragen, antwoord te geven op een vraag of het verhaal samen te vatten. Kortom de PM's voeren echten gesprekken met kinderen. *"Dus je bent met mama en papa naar de dierentuin geweest? Welke dieren heb je allemaal gezien?"*
- De PM observeert de taalontwikkeling van het kind.
- De PM stemt inhoud en taal af op de interesse en het ontwikkelingsniveau van het kind.
- De PM geeft extra ondersteuning indien nodig zoals: Extra individuele aandacht, extra herhaling en extra non-verbale ondersteuning.
- De PM moedigt het kind aan om gedachtes, ideeën en gevoelens te verwoorden. Daarnaast helpt de PM de kinderen om hun verhaal te vertellen. Hierbij heeft zij oog voor de taalontwikkeling. Hierbij stelt zij vragen als: *"Wat bedoel je precies?"* of *"Leg eens uit"*.
- De PM benoemt al haar handelingen aan de kinderen. Zij vertelt de kinderen wat zij doet maar geeft ook vooraf aan wanneer zij iets van plan is om te gaan doen. Indien de situatie het toelaat wacht zij eerst de reactie van het kind af. Dit kunnen kleine verklaringen zijn zoals: *"Ik ga even fruit snijden"* tot verklaringen die iets zeggen waarom kinderen iets moeten doen zoals: *"Wij gaan met zijn allen opruimen zodat we daarna aan tafel fruit kunnen eten"*.
- De PM maakt duidelijk aan de kinderen wat er van hen verwacht wordt. Dit doet zij door dit aan de kinderen te benoemen zoals: *"Jullie mogen het speelgoed waar je mee gespeeld hebt opruimen en daarna rustig aan tafel gaan zitten."*
- De PM maakt gebruik van haar/zijn communicatieve vaardigheden waardoor er succesvol gecommuniceerd kan worden. Zoals: oogcontact, stemgebruik, woordkeuze en lichaamstaal.
- De PM gebruikt taal op een speelse manier door bijvoorbeeld liedjes te zingen, versjes en rijmpjes en voor te lezen.
- De PM creëert een rijke talige omgeving door bijvoorbeeld gebruik te maken van woordkaarten, afbeeldingen, naamstickers op meubels. Op onze groepen zijn de ramen beschilderd met vrolijke afbeeldingen, meestal horend bij het thema, waar de kinderen over in gesprek kunnen gaan.

2.1.5 Vaste gezichten

Als een kind één jaar of ouder is, zijn er maximaal drie vaste beroepskrachten die voor het kind zorgen. Eén van deze beroepskrachten is altijd aanwezig in de stamgroep van het kind. Als er meer dan drie beroepskrachten tegelijkertijd werken in de stamgroep, zijn er maximaal vier vaste beroepskrachten toegewezen aan een kind van één jaar of ouder.

Er zijn twee uitzonderingen op het bovenstaande:

- Kinderen waarvan uit de overeenkomst blijkt dat er gebruik wordt gemaakt van dagopvang op wisselende dagen per week. In dat geval kan het zijn dat het kind niet gekoppeld wordt aan een vaste stamgroep, stamgroepruimte en vast aantal beroepskrachten.
- Als de ouder schriftelijke toestemming geeft dat hun kind voor een overeengekomen periode in een andere stamgroep dan de eigen stamgroep mag worden opgevangen. Dan kan er afgeweken worden van het aantal stamgroepen, stamgroepruimte en vaste aantal gekoppelde beroepskrachten.

Als KDV Thuibij het organisatorisch, na inspanning, toch niet voor elkaar krijgt om de vaste gezichten in te plannen, bijvoorbeeld wegens ziekte, vakantie of verlof van één of meerdere vaste beroepskrachten, kan er afgeweken worden van het aantal vaste beroepskrachten mits er aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. Zo is er bijvoorbeeld een inspanning gedaan om te zorgen dat ziekte of vakantie wordt opgelost door het inzetten van vaste beroepskrachten op de peutergroepen en gaat het om een kortdurende

periode van maximaal vier aaneengesloten weken. Daarnaast zijn er ten hoogste twee of drie vaste beroepskrachten beschikbaar als vast gezicht.

Er kan maximaal vier aaneengesloten weken afgeweken worden van het vaste-gezichten criterium bij ziekte, vakantie of verlof. In een dergelijke situatie streeft KDV Thuibij ernaar om de emotionele veiligheid van de kinderen en stabiliteit op de peutergroepen zoveel mogelijk te waarborgen. Om dit te realiseren, wordt er eerst gezorgd voor vervanging door een andere vaste medewerker van dezelfde groep. Indien dit niet mogelijk is, wordt er gezocht naar een vertrouwde beroepskracht van een aangrenzende groep of een bekende invalkracht. Wanneer er geen vaste beroepskracht of bekende invalkracht in kan vallen, neemt KDV Thuibij de volgende maatregelen om de emotionele veiligheid en stabiliteit te waarborgen:

- Het dagritme is uitgewerkt en hangt op een zichtbare plek op de groep. Invalkrachten/ZZP-invalkrachten zijn op deze manier snel op de hoogte van het dagritme.
- Informatie over de behoeften en eventuele bijzonderheden van de kinderen kan worden teruggevonden in de kindmap op de groep en via KidsAdmin. Relevante informatie kan gemakkelijk opgezocht worden, zodat de kinderen de juiste zorg en voldoende aandacht krijgen.
- Wanneer een invalkracht/ZZP-invalkracht samenwerkt met een vaste beroepskracht, wordt er een duidelijke taakverdeling vastgesteld. De invalkracht zal zich gedurende de dag meer bezighouden met randzaken en ondersteunende taken, terwijl de vaste beroepskracht zich richt op de meer intieme verzorgingsmomenten en momenten van individuele aandacht voor de kinderen.

2.1.6 Mentorschap

Elk kind binnen ons kinderdagverblijf, is gekoppeld aan een 'mentor'. Op basis van het aantal contactmomenten per week van de PM, een goede verdeling onder de medewerkers en een eventuele 'klik', zijn alle kinderen bij een eigen mentor ingedeeld. De mentor volgt de ontwikkeling van het kind en is het primaire aanspreekpunt voor de verzorgers om de ontwikkeling en het welbevinden van het kind te bespreken en voert daarnaast het jaarlijkse oudergesprek met u. Indien gewenst c.q. noodzakelijk, vragen wij de verzorgers om een extra gesprek. Dit verzoek kan plaatsvinden bij het ophalen van kind, maar het kan ook gewenst zijn om hier even apart een (telefonisch) contactmoment voor in te plannen.

Op de groepen is op lijsten inzichtelijk welke kinderen aan welke mentoren zijn gekoppeld & aan verzorgers wordt dit persoonlijk medegedeeld. Tevens bij de overgang naar een volgende groep krijgen ouders mondeling te horen wie de nieuwe mentor van hun kind is.

In nieuwsbrieven wordt verteld dat kinderen gekoppeld zijn aan een mentor en dit verzorgers een extra gesprek kunnen aanvragen als men daar behoefte aan heeft. In ons ouderportaal wordt bijgehouden welke PM de mentor van het kind is, waardoor verzorgers hier ook inzicht in hebben en de PM's makkelijk overzicht hebben van welke kinderen ze de mentor zijn.

2.1.7 Wennen

De zorg voor uw kind aan onze pedagogische medewerkers uit handen geven, is ingrijpend. Het is daarbij van belang dat u vertrouwen heeft in de PM's. Voorafgaand aan de plaatsing vindt indien gewenst een kennismakingsgesprek plaats. Tijdens dit gesprek maken de verzorgers kennis met de PM(s) en krijgen de verzorgers informatie over onze werkwijzen, inzichten en hoe we met elkaar om gaan. Maar bovenal zal er informatie-uitwisseling plaatsvinden over het kind, de wensen van de verzorger, de mogelijkheden. De vragen die tijdens een kennismakingsgesprek gesteld worden, zullen onder andere betrekking hebben op eten, slapen, medicijngebruik, spelen, allergieën, omgang met anderen. Deze gegevens geven de PM's een richting in de omgang met uw kind.

Wennen mag wettelijk pas plaatsvinden als de plaatsingsovereenkomst is ingegaan. Tijdens het kennismakingsgesprek worden er wenaafspraken met de ouder gemaakt. In de wenperiode is het opbouwen van een vertrouwensrelatie tussen de PM's, de verzorgers en het kind het belangrijkste doel. Kinderen willen zich veilig en geborgen voelen, maar verzorgers willen die zekerheid ook. U brengt dan uw kindje en er worden gegevens uitgewisseld en afspraken vastgelegd over bijvoorbeeld het gedrag van het kind, eet/drink gewoontes, zindelijkheid, mogelijke allergieën. Meestal hebben de verzorgers al een rondleiding gehad en zijn de specifieke gegevens al bekend.

Hoe de wenperiode verloopt, hangt mede af van de leeftijd en de behoefte van het kind, maar ook van de wens van de verzorger(s).

Rond de 2^e verjaardag gaat een kindje van de baby-dreumes groep over naar de peutergroep. In de weken voordat deze overgang plaatsvindt zal het kindje vast af en toe gaan spelen op de nieuwe groep, zodat het vast de PM's, andere kinderen en de groep leert kennen. Aangezien we ook vaak op andere momenten samen zijn en bij elkaar kijken, zijn de kinderen over het algemeen al bekend met de PM's en de andere kinderen.

2.2 Persoonlijke ontwikkeling

De PM's stimuleren elk kind positief in haar/zijn eigen ontwikkeling en ondersteunen dat aan de hand van basiscommunicatie. Binnen alle activiteiten die Thuibij de kinderen aanbiedt, wordt rekening gehouden met het stimuleren van de ontwikkeling van persoonlijke (motorische, cognitieve, taalvaardige en creatieve) competentie. In het dagritme zijn de activiteiten zo opgebouwd, dat verschillende ontwikkelingsgebieden aan bod komen. De pedagogisch medewerk(st)ers observeren de ontwikkeling van elk kind, rekening houdend dat elk kind zich op haar/zijn eigen tempo mag ontwikkelen & bieden de kinderen uitdagingen aan die voor het specifieke kind passend zijn. Onze medewerkers delen hun bevindingen met de verzorger. Activiteiten worden zo veel mogelijk afgestemd op elk kind.

De belangrijkste kernwaarde bij het aanbieden van de gelegenheid tot het ontwikkelen van persoonlijke competentie is 'ontwikkelen'.

2.2.1 Peuters: De ontwikkeling

Als een kind als baby op het kinderdagverblijf komt, dan heeft het vooral behoefte aan de juiste verzorging. Als peuter gaat de ontwikkeling onverminderd voort. Sterker, vaak maken de kinderen grote stappen, omdat ze in een nieuwe groep komen met nieuwe indrukken, regels, activiteiten en dergelijke. Net zoals op de baby/dreumesgroepen worden ook deze kinderen spelenderwijs begeleid in hun motorisch-, sociale-, verstandelijke- en emotionele ontwikkelingen. Ze zijn opeens weer de jongste op de groep en kijken tegen de oudere grotere kinderen op. De kinderen worden op deze leeftijd een stuk zelfstandiger en leren heel veel. Wij stimuleren de verschillende ontwikkelingen natuurlijk graag.

Een belangrijk onderdeel bij deze leeftijdsgroep is het zindelijk worden. Alle kinderen die eraan toe zijn, die gaan mee naar het toilet. We doen eventueel de luier uit en de kinderen worden op het toilet gezet. Zo leren we wel al de gang naar het toilet te maken. Na de toiletgang wassen we de handjes met zeep en drogen deze af met de papieren handdoekjes. Ter stimulatie maken wij ook gebruik van stickers en beloningskaarten om de kinderen positief aan te moedigen om zindelijk te worden.

Peuters kunnen hun boosheid onder andere uiten door te gaan huilen. Wij geven ze de ruimte om zich te uiten, dit is noodzakelijk voor de verwerking van hun emotie. Doordat de peuters al een redelijke ontwikkeling hebben in hun taal, kunnen ze (steeds beter) duidelijk maken wat ze willen en vooral wat niet. Er valt ook goed met ze te communiceren en afspraakjes te maken. Met spel en fantasie, bijv. door middel van verhaaltjes, kunnen emoties worden opgeroepen. PM's laten ook emotie zien en laten merken dat ze open staan voor emoties van anderen, zoals gek doen, lachen, huilen, dansen en zingen.

De verstandelijke ontwikkeling wordt los gezien van de taal. Kinderen die de taal niet goed beheersen leren oorzaak en gevolg. De non-verbale woordenschat, die al bijzonder ontwikkeld is, wordt omgezet in een verbale. Boekjes lezen en praten met een kind groepsgewijs of individueel zijn essentieel. Een kind dat zich verder ontwikkelt kan zich beter gaan concentreren en kan beter worden geprikkeld tot deelname aan activiteiten.

2.2.2 Activiteiten

Wij variëren in activiteiten, zodat voor elk kind er activiteiten worden aangeboden waar ze zich prettig bij voelen, maar ook activiteiten waarbij ze nieuwe dingen ontdekken. Wij stimuleren alle kinderen om mee te doen aan een activiteit, maar als ze absoluut niet willen, dwingen we ze niet. Activiteiten worden aangeboden rekening houdende met de ontwikkelingsfase waarin een kind zit, daarbij is eindresultaat ondergeschikt aan het feit dat het kind zelf de activiteit heeft uitgevoerd. We benoemen en beschrijven in detail (kleuren, vormen, acties) tijdens de activiteit wat we doen.

Binnen het doen van activiteiten laten wij ons inspireren door de VVE methode: 'Piramide'. Zo vinden wij het van toegevoegde waarde om dagelijks met de kinderen in de kring te gaan, werken wij met thema's en geven wij bewuste aandacht aan kinderen met een eventuele achterstand.

De PM's bieden de kinderen activiteiten aan, die ze net een beetje extra uitdagen, maar die niet te moeilijk voor de kinderen zijn. Door ze net iets extra te bieden worden ze uitgedaagd en leren ze elke keer een beetje. Ze respecteren dat niet elk kind gelijk is, geven ze de ruimte om zichzelf te ontdekken (autonomie) en proberen ze hierbij ook te helpen.

- Op de peutergroepen zijn we veel bezig met knutselen. We plakken, verven, tekenen. We doen dit vooral passend in het thema en benoemen wat we doen, welke kleuren, vormen en materialen we gebruiken. We proberen de juiste methodes / grepen aan te leren.
- We zitten dagelijks in een kringetje ('groepsexploratie'). De kring is het beginpunt van de dag. Na de inloop met vrij spel, ruimen we ons speelgoed gezamenlijk op en pakken we allemaal een stoel. In de kring zingen we altijd een openingsliedje om elkaar goedemorgen te wensen en elkaar nog beter te leren kennen. In de kring doen we activiteiten waar meestal het lopende thema in terug komt. We lezen een boekje, bespreken een praatplaat, zingen een liedje, gebruiken auto's, dieren, of andere relevante voorwerpen. We zijn bewust bezig met kleuren te onderscheiden, te tellen en met diverse begrippen te oefenen, groter, kleiner, minder, meer, enzovoort. Maar als het zo uitkomt, bespreken gewoon wat de kinderen graag willen bespreken. We proberen elk kind op zijn eigen niveau mee te laten doen als we deze betrekken in de kring, zodat ze zich vrij & prettig voelen.
- Wanneer het weer het toelaat spelen we buiten. We fietsen, glijden, klimmen, spelen wat water of zand,... en spelen met alle materialen die we voor buitenspelen beschikbaar hebben. Wij gaan graag naar buiten. We gaan soms ook met zijn allen naar de bakker, naar het bos, gewoon een stukje wandelen of naar de speeltuin. Wij zorgen als we gaan lopen altijd voor een voldoende aantal volwassen medewerkers, waarbij er minimaal één vooraan en één achteraanloopt. Kinderen lopen twee aan twee hand in hand en we houden ons aan de regels van het verkeer.
- We lezen een boekje of laten de kinderen zelf een boekje "lezen". We vinden (voor)lezen heel belangrijk. Voorlezen zorgt voor rust, maar vooral voor het verruimen van een woordenschat en verrijking van de fantasie.
- De kinderen kunnen spelen in de speciaal ingerichte hoekjes. Een bouwhoek, een huishoek, een autohoek, een leeshoek, verkleedhoek. Deze hoekjes zorgen voor duidelijkheid en stimuleren kinderen om met het juiste speelgoed te spelen.
- We zingen met zijn allen een liedje of maken muziek, op elke groep hebben we instrumentjes. Als we een feestje vieren, dan zingen we met zijn allen en begeleiden we ons met onze instrumenten.

Thema's

Wij werken met thema's. Die gaan over vertrouwde dingen, waaronder eten, lente, feest, wonen, herfst, ziekte, kleding, huis, mensen, eten en drinken en verkeer. Bijvoorbeeld bij het project 'huis' hoort het thema 'Hier woon ik'. Ieder jaar komen thema's terug, passend bij de leeftijd en ontwikkeling van de kinderen. Bij elk thema zijn er activiteiten, toepassingen, ideeën, spelletjes, liedjes, boekjes en suggesties voor de inrichting van de hoeken. Omdat wij niet gebonden zijn aan een methode hebben wij meer ruimte voor eigen inbreng en initiatieven van de pedagogische medewerkers.

Oefenen

Samen met het kind oefenen we de verschillende vaardigheden spelenderwijs. Als de kinderen 3 jaar en 2 maanden / 3 jaar en 10 maanden zijn, dan gaan we op een vertrouwde rustige plek apart met ze zitten om met het kind te oefenen d.m.v. een spelletje of een activiteit. Dit kan bijvoorbeeld bestaan uit het bewonderen van plaatjes, waarbij de PM een vraag stelt en het kind het juiste plaatje mag aanwijzen. Op deze manier onderkennen wij een mogelijke achterstand op het gebied van rekenen, taal, kleuren, lichaamsdelen vroegtijdig. In de praktijk noemen we dit een 'spelletje doen' en zo ervaren de kinderen het ook. Wij doen dit niet om het kind een stempel te geven, maar wel om te kijken waar we nog verder kunnen ondersteunen of de verzorgers advies te geven als we een achterstand ontdekken. Ook observeren wij dagelijks onze kinderen, waarbij wij mogelijk bijzonderheden zijn in de ontwikkeling constateren.

Kinderen ontdekken de wereld spelenderwijs.

Door uitdagende activiteiten wordt spelenderwijs de wereld ontdekt op een leuke manier. Wij gaan uit van het initiatief van de kinderen, daar de PM's de kinderen stimuleren bij het spelen en leren. We onderscheiden vier vaste stappen: Oriënteren, Demonstreren, Verbreden en Verdiepen.

- Oriënteren:** Bij de eerste stap richten wij de aandacht van de kinderen op het projectthema. De ruimte wordt ingericht in het thema en we bieden diverse activiteiten in de sfeer van het thema. Deze activiteiten doen een beroep op wat de kinderen al weten van het onderwerp. Wij doen dit allemaal spelenderwijs.
- Demonstreren:** Bij demonstreren staat het waarnemen centraal. Het is de bedoeling dat de kinderen zoveel mogelijk zintuigen gebruiken: horen, zien, voelen, ruiken en proeven. Wij werken met concrete voorwerpen die bij het projectthema passen. We zullen de kinderen de samenhang laten zien tussen concrete voorwerpen en allerlei soorten afbeeldingen daarvan. Er wordt hierbij veel gebruik gemaakt van verhalen en prentenboeken rondom het thema.
Stappen oriënteren en demonstreren worden bij ons samen opgepakt. Deze stappen worden vooral los opgepakt als er sprake is van bovengemiddelde taalachterstand.
- Verbreden:** Bij verbreden wordt er meer afstand genomen van het hier en nu dan bij demonstreren. Ook bij deze stap geven wij weer heldere, maar andere, en moeilijker voorbeelden. Bij verbreden staat de communicatie centraal. Wij vragen nu ook naar de eigen ervaringen van de kinderen. De kinderen die willen, mogen daar ook iets over vertellen natuurlijk.
- Verdiepen:** Bij verdiepen speelt het denken een hoofdrol. De kinderen leren kleine problemen op te lossen, bijvoorbeeld via raadsels. Ze kunnen nu dat wat ze geleerd hebben bij de eerdere stappen op eigen wijze toepassen in nieuwe situaties. Zij maken hierbij gebruik van meerdere: van kijken naar luisteren (we bekijken met een groep peuters een plaat van een jongetje in de regenbui en vragen: Wat zou hij horen als hij in de regen staat?) De kinderen nemen zo stapje voor stapje steeds meer afstand. We laten op een speelse manier de kinderen nadenken over hun eigen handelen.

Met deze opbouw wordt elk onderwerp dat aan bod komt telkens verder verkend.

Binnen ons totaalprogramma is er aandacht voor alle ontwikkelingsgebieden:

- Persoonlijkheidsontwikkeling
- Sociaal-emotionele ontwikkeling
- Kunstzinnige ontwikkeling
- Ontwikkeling van de waarneming
- Denkontwikkeling en ontwikkeling van het rekenen
- Taalontwikkeling en ontwikkeling van lezen en schrijven
- Oriëntatie op ruimte, tijd en wereldverkenning

2.2.3 Motorische vaardigheden

Onder de motorische vaardigheden wordt zowel de grove als de fijne motoriek bedoeld. Onder de grove motoriek vallen grote bewegingen, zoals rennen, lopen, kruipen, skaten of rollen. Onder de fijne motoriek verstaan we de kleine bewegingen, waar meer aandacht of concentratie voor nodig zijn, zoals knippen, tekenen, kralen rijgen en de pincetgreep. Van baby tot peuter/schoolgaand kind maken kinderen enorme stappen binnen hun motorische ontwikkeling. Ze zullen gaan omrollen, tijgeren, kruipen, optrekken, zelfstandig staan, de eerste stapjes zetten, zelfstandig eten en drinken, aan- en uitkleden. Zo is te zien dat ontwikkeling van de motorische vaardigheden enorm bijdragen aan het opgroeien tot een zelfstandig individu. Hierbij is te zien dat de grove en fijne motoriek nauw met elkaar zijn verbonden. Kinderen moeten vaak bepaalde vaardigheden binnen de grove motoriek beheersen alvorens zij toe zijn aan activiteiten binnen de fijne motoriek. Daarnaast is de motorische ontwikkeling nauw in verbinding met andere ontwikkelingsgebieden, zo vraagt de ontwikkeling van spraak en het uiten van emoties om motorische vaardigheden.

Bij Thuibij krijgen kinderen de kans hun motorische vaardigheden verder te ontwikkelen, hiervoor krijgen zij stimulans, activiteiten en begeleiding aangeboden. De PM stimuleert dit door enthousiast te reageren bij elke wel of niet geslaagde poging. De omgeving is zo ingericht dat kinderen gestimuleerd worden om te bewegen. Zo staat het speelgoed zoveel mogelijk op kindhoogte waardoor zij dit zelf kunnen pakken. Verder mogen kinderen veel zelf doen zoals hun gezicht poetsen of hun schoenen aandoen. Het kind mag zoveel mogelijk vrij van de ruimte gebruik maken. Het speelgoed is afgestemd op de leeftijdsgroep.

Binnen het stimuleren van de motorische ontwikkeling sluiten de PM's aan op de verschillende leeftijden en ontwikkelingsniveaus van de kinderen.

Motorische vaardigheden bij peuters

Peuters ontwikkelen de eigen ik en raken zich steeds bewuster van zichzelf en de eigen gevoelens en behoeftes. Zij willen het liefst alles zelf doen en kunnen ook al een heleboel zelf: van het aantrekken van de sokken en schoenen, tot het gebruik maken van het toilet. Kinderen maken zich zo zelfstandig allerlei motorische vaardigheden eigen. Daarnaast zullen kinderen in de peuterperiode gaan oefenen met het plassen en poepen op de wc, wat een uitdagende, leuke, maar ook spannende periode is voor kinderen.

Stimuleren van de motorische ontwikkeling bij peuters:

- Zelf dingen laten doen
- Buiten spelen
- Ballen
- Constructiemateriaal;
- Knutselactiviteiten; plakken, verven, knippen, scheuren
- Sensomotorische activiteiten; spelen met zand en water
- Maken van puzzels

Ook werken wij voor de ontwikkeling van de grove motoriek met de methode MOPS (Motorische Ontwikkeling Peuters Stimuleren) die speciaal in samenwerking met Thuibij is ontwikkeld. Hierbij wordt in het thema een verhaaltje verteld waarbij 'MOPS' bewegingen maakt, die de peuters dan na mogen doen, zoals zwaaien, springen, draaien,...

Zoals hierboven te lezen is bieden wij bij Thuibij voldoende vrije spelmomenten aan, waarin de kinderen kunnen spelen met speelgoed dat aansluit bij de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van het kind, en ze uitdaagt in het eigen maken van de motorische vaardigheden. Daarnaast bieden wij georganiseerde activiteiten aan, waarin kinderen worden gestimuleerd in zowel hun grove als fijne motorische ontwikkeling.

2.2.4 Creatieve vaardigheden

Bij de creatieve vaardigheden gaat het om het creatieve brein. Kinderen zijn van nature creatief. Zo is te zien dat zij creatief zijn in hun spel en in het gebruik van (speel)materiaal, en in het oplossen van problemen en knutselactiviteiten tot de meest creatieve ideeën kunnen komen. De creatieve en fantasierijke ideeën waar kinderen op komen, kunnen wij als volwassenen haast niet meer op komen. Het is dan ook de kunst van de PM's om deze creativiteit en fantasie aan te spreken en kinderen de ruimte te geven om zich creatief te uiten. Binnen het aanspreken van deze creativiteit, sluiten de PM's aan op de verschillende leeftijden en ontwikkelingsgebieden.

Creatieve vaardigheden bij peuters

Peuters werken gericht aan knutselwerkjes en doen dit ook zelfstandig. De fijn motorische vaardigheden breiden zich uit en maken de kinderen zich steeds meer eigen, zo is te zien dat peuters flink oefenen met knippen, plakken, verven met een kwast en tekenen met een potlood. Daarnaast is het fantasiespel in deze leeftijd veelvuldig terug te zien in bijvoorbeeld rollenspellen als "Vader en moedertje".

Stimuleren van de creatieve ontwikkeling van peuters:

- Sensomotorische activiteiten, zoals vingerverven
- Knutselactiviteiten, zoals knippen en plakken
- Muziek
- Fantasierijk speelmateriaal

2.2.5 Cognitieve vaardigheden

De cognitieve ontwikkeling betreft het proces van het 'leren' bij kinderen. Hierin gaat het om het eigen maken van cognitieve vaardigheden als het denken, bewustzijn, concentreren, onthouden, het waarnemen en het verwerken van informatie, en het terughalen en toepassen van deze informatie. Ook ontwikkelt het kind het vermogen orde te scheppen in situaties en gaat het dingen onthouden. Naarmate de kinderen ouder worden kunnen ze bepaalde zaken duidelijker aan geven en uit elkaar houden. Door middel van spel, fantasie, het voorlezen van verhaaltjes worden emoties opgeroepen. De PM laat ook emotie zien, zoals gek doen, lachen, huilen, dansen en zingen.

De ontwikkeling van cognitieve vaardigheden is een ontwikkelingsaspect dat niet op zichzelf staat. De sociale, emotionele en motorische ontwikkeling vormen de basis waarop deze ontwikkeling voort kan bouwen. Verstandelijke ontwikkeling moet los worden gezien van "de taal". Ook kinderen die de taal niet beheersen leren oorzaak en gevolg. Het kind moet verstandelijk een punt bereiken, voordat het kan onderscheiden, kennen en herkennen. Van baby tot schoolgaand kind maken kinderen zich eigen met deze vaardigheden en doorlopen hierin verschillende ontwikkelingsniveaus.

Cognitieve vaardigheden bij peuters

Peuters snappen al beter waarvoor bepaalde materialen dienen en hebben al een beter inzicht in welke acties tot bepaalde gevolgen kunnen leiden. Zo leren zij vooraf na te denken voor zij iets doen en schatten in wat handelingen voor gevolg kunnen hebben, terwijl een dreumesen leren welke gevolgen er zullen komen door het te doen en te ervaren. Daarnaast ontwikkelen peuters een geweten en begrijpen dat sommige dingen niet mogen. Echter wint het enthousiasme om het toch te doen het vaak nog van de regel. Peuters zijn enorm leergierig en willen dan ook graag het "Waarom" van alles weten, waar de vele en welbekende "Waarom-vragen" dan ook vandaan komen. Ze gaan op ontdekkingsstocht en breidden de kennis die zij reeds hebben opgedaan uit met nieuwe informatie en handelingen. Tot slot leren peuters net als dreumesen door te imiteren en gebruiken hierin hun fantasie. Zo kan een blokje bijvoorbeeld gezien en gebruikt worden als een telefoon.

Stimuleren van de cognitieve ontwikkeling van peuters:

- Gesprekjes aangaan met kinderen/kleine vraagstukken voorleggen
- Fantasierijk speelmateriaal
- Puzzels
- Cognitieve activiteiten als de kring/denkspelletjes
- Geplande en ongeplande leermomenten

2.2.6 Taalvaardigheden

Van jongs af aan komen kinderen al in contact met taal. Door middel van het horen van taal leren kinderen betekenis te geven aan de wereld om hen heen. Binnen Thuibij wordt er gedurende de opvang alleen Nederlands gesproken met de kinderen. Bij Thuibij praten de PM's dan ook voortdurend tegen en met de kinderen, door middel van de interactievaardigheid praten en uitleggen. Zo benoemen zij hun eigen handelen en het handelen van de kinderen, waardoor de woordenschat zich vergroot en kinderen leren om deze woorden te koppelen aan de dingen die zij zien in hun omgeving. Daarnaast benoemen zij de gevoelens en behoeftes van de kinderen en van zichzelf waardoor kinderen deze woorden weer kunnen linken aan de gevoelens en behoeftes die zij ervaren. Kinderen kunnen op hun beurt weer oefenen met het toepassen van de geleerde woorden in gesproken taal met de PM's. Er vindt zo interactie plaats met kinderen in alle leeftijdscategorieën, in verschillende vormen, waarin rekening gehouden wordt met de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van het kind.

Taalvaardigheden bij peuters

In de peuterperiode breidt de woordenschat zich steeds verder uit. Zo zullen kinderen naast twee- en driewoordszinnnetjes zich gaan ontwikkelen in het gebruik van vier- en vijfwoordszinnnetjes. In deze leeftijdperiode kunnen steeds beter "echte" gesprekjes met de kinderen gevoerd worden in de vorm van een dialoog. Daarnaast zullen kinderen ook oefenen met het toepassen van de grammatica, wat nog niet geheel vlekkeloos gaat, waardoor ondersteuning vanuit de PM van belang is. Tot slot leren kinderen steeds beter de kleuren te herkennen en te benoemen.

Stimuleren van de taalontwikkeling van peuters:

- Ondersteunen in grammaticagebruik
- Gesprekjes voeren
- Voorlezen
- Liedjes zingen
- Spelletjes waarin kleuren benoemd worden of plaatjes (memory, lotto)

2.2.7 Ontwikkelingsstimulering

Binnen deze interactievaardigheid gaat het om de wijze waarop PM's kinderen stimuleren in de bovenstaande ontwikkelingsgebieden. Bij Thuibij worden kinderen in de motorische, cognitieve, sociale, creatieve en taalontwikkeling gestimuleerd door de juiste manier van communiceren en houding van de PM's, en een passend activiteiten- en speelgoed aanbod. Hierbij is het doel van de PM's om het kind op een positieve wijze net een stapje verder te brengen in de ontwikkeling, dan dat zij uit zichzelf zouden kunnen komen.

Bij Thuibij stimuleren wij kinderen in hun ontwikkeling door:

- PM biedt een grote verscheidenheid aan activiteiten aan. Hierbij kijken wij naar de behoeften van de kinderen en naar de verschillende ontwikkelingsgebieden die gestimuleerd kunnen worden zoals de: Motorische, Creatieve, Cognitieve en Sociaal-emotionele ontwikkeling.
- De PM biedt vernieuwend materiaal. Bijvoorbeeld kosteloos materiaal zoals: wc-rolletjes, eierendozen of kranten. Hierdoor kunnen kinderen hun motorische, cognitieve en creatieve ontwikkeling verbreden.
- De PM begeleid het kind in zijn spel en / of activiteit en breid dit uit zodat het kind een stapje verder maakt in de ontwikkeling. De PM speelt daarom regelmatig mee met de kinderen. *Voorbeeld: Het kind is met een blokje op de grond aan het tikken. De PM ziet dit en geeft het kind een bakje zodat het kind het verschil in geluid kan horen.*
- De PM gaat actief in gesprek met kinderen door open vragen te stellen, kinderen uit te dagen tot redeneren, overleggen en stimuleren zelf met een oplossing te komen. *'Hoe denk jij dat we deze toren zo hoog mogelijk kunnen bouwen?'*
- De PM moedigt aan om door te zetten en geeft hierbij veelvuldig complimenten en ondersteunende opmerkingen, zoals; *'Goed zo', 'Ja, als je het zo doet gaat het goed!' 'Wat knap van jou ik zie dat je de puzzel bijna af hebt!'*
- De PM sluit aan bij de interesse en het ontwikkelingsniveau van het kind. Als zij bijvoorbeeld merkt dat een kind erge interesse heeft in 'Paw-patrol' en zij wilt met het kind de kleuren oefenen dan zal zij dit kunnen doen met een 'Paw-patrol' kleurplaat.
- De PM biedt voldoende gelegenheid tot leren door het 'zelf doen', denk hierbij bijvoorbeeld aan een peuter dat zelf zijn jas probeert aan te doen.
- De PM geeft elk kind de ruimte om te spelen en zelf het spel te bepalen.
- De PM maakt gebruik van de mogelijkheden die zich voordoen tijdens de dagelijkse begeleidingsmomenten om kinderen te stimuleren. Oftewel het aangrijpen van ongeplande leermomenten, soms gebeurt het dat de PM geen activiteit of leermoment gepland heeft, maar dat door een vraag of opmerking van een kind een leermoment ontstaat. De PM grijpt deze kans en draait de situatie om naar een leermoment. Voorbeelden zijn, een kindje benoemt een kleur van de beker die hij krijgt. De PM speelt hierop in door de andere kleuren van de bekertjes gezamenlijk met de kinderen te benoemen. De PM pikt signalen op van de kinderen en maakt hier een spelenderwijs, kort en leuk leermoment van.
- De PM maakt gebruik van geplande en ongeplande leermomenten. Bijvoorbeeld tijdens dagelijkse verzorgings- en begeleidingsmomenten gebruikt zij deze om kinderen te stimuleren. *'Wil jij tellen hoeveel boterhammen ik ga smeren?'*
- De PM verbindt zich met het spel van de kinderen door:

- *Vragen te stellen*
- *Andere mogelijkheden aan te geven*
- *Iets toe te voegen*
- *Materialen te combineren*
- *Mee te spelen.*

2.3 De Sociale ontwikkeling

Een kinderdagverblijf is bij uitstek de plek waar sociale ontwikkelingen gestimuleerd wordt doordat kinderen opgroeien met meerdere kinderen en volwassenen samen. Het reageren op elkaar komt duidelijk naar voren wanneer alle kinderen tegelijk eten. De kinderen reageren op elkaar, maar leren ook van elkaar.

Door te zingen met de hele groep bij elkaar, genieten de kinderen van de vrolijkheid en het samenzijn. In de groep ontwikkelen kinderen het groepsgevoel en je merkt dat ze het fijn vinden. We bekijken hoe kinderen op elkaar reageren, of ze zich meer of minder tot elkaar aangetrokken voelen. Ook voor kinderen is het normaal te ervaren dat ze geen goede klik met iedereen hebben. Dat kan ook gelden voor de relatie met de PM's. Door kinderen zoveel mogelijk in de weer te laten met die kinderen waar ze affiniteit mee hebben, voelen ze zich prettig en geborgen.

Wij zijn gedurende de dag veel met de kinderen bezig, maar we laten de kinderen ook regelmatig 'met elkaar' (of beter gezegd, naast elkaar) spelen, zodat ze elkaar kunnen opzoeken, met elkaar kunnen ontdekken, relaties opbouwen, plezier hebben en conflictjes oplossen. Ook hier begeleiden we waar dat nodig is!

Het aanbieden van de gelegenheid tot het ontwikkelen van de sociale competentie

Respect voor elkaar, leren delen, interactie met elkaar, samenspelen en kinderen weerbaar maken zijn belangrijke onderdelen van de sociaal-emotionele ontwikkeling. We vinden het belangrijk dat kinderen plezier samen hebben en van elkaar kunnen leren. In het stimuleren van de sociale ontwikkeling kijken wij naar de individuele behoefte van ieder kind.

Wij proberen de zelfstandigheid te verrijken door kinderen te leren zelf oplossingen aan te dragen in conflictsituaties. Ook het leren kennen en onder woorden brengen van eigen emoties hoort daarbij. De pedagogisch medewerk(st)er heeft hierin een belangrijke begeleidende rol. Sociale gedragsregels leren we de kinderen ook aan. Elke locatie werkt met thema's, die voor een bepaalde tijd worden gebruikt als leidraad bij de verschillende activiteiten.

Thuibij houdt verzorgers op de hoogte zijn van de lopende thema's, zodat zij hier eventueel thuis ook aandacht aan kunnen besteden.

De belangrijkste kernwaarden bij het aanbieden van de gelegenheid tot het ontwikkelen van de sociale competentie zijn alle vijf de kernwaarden. 'thuisgevoel, veiligheid, geborgenheid, ontwikkeling en respect'.

2.3.1 Sociale ontwikkeling bij peuters

Tussen de twee en vier jaar gebeurt er enorm veel in de ontwikkeling van het kind. De verschillende ontwikkelingsgebieden staan dan ook in nauw verband met elkaar. Zo hangt de sociale ontwikkeling samen met de motorische en de taalontwikkeling. Kinderen moeten kunnen praten en bewegen om contact met anderen te maken en de wereld om zich heen te ontdekken. Om sociale vaardigheden te leren moeten kinderen niet alleen hun eigen gevoelens maar gevoelens van anderen begrijpen. Voor peuters is het nog moeilijk om zich in een ander te verplaatsen. Dit is geen onwil maar onvermogen. Door de juiste begeleiding en een stimulerende omgeving zal het kind dit steeds beter kunnen en leert hij het begrip "wij" kennen. Hierdoor zal hij steeds beter worden in zijn eigen gevoelens en die van een ander begrijpen en hier ook rekening mee te houden. Het kind zal naarmate dit zich ontwikkelt ook erg veel plezier aan samenspelen ervaren.

Stimuleren van de sociale vaardigheden bij peuters:

- Het goede voorbeeld geven in de omgang met anderen.
- Kinderen complimenten geven als zij op een positieve wijze interactie met anderen hebben.
- Kinderen de ruimte geven om samen en alleen te spelen kijkend naar hun behoefte.
- De gevoelens bij het kind en bij anderen benoemen en hier regelmatig over praten met het kind.

2.3.2 Samenspel

Kinderen ontwikkelen zich met name in de sociale ontwikkeling, doordat zij in contact komen met anderen door middel van samenspel. De kinderopvang biedt kinderen de mogelijkheid om spelenderwijs kennis te maken met de sociale vaardigheden en zich deze eigen te maken. De PM's van Thuibij stellen de kinderen dan ook in de gelegenheid om met elkaar te spelen, waarin zij zich bewust zijn van de verschillende leeftijden en ontwikkelingsfases van de kinderen.

2.3.3 Samenspel bij peuters

Peuters zijn zich al veel meer bewust van de gevolgen die bepaald gedrag kunnen hebben en denken hier van tevoren over na. Toch zijn zij met name aan het begin van de peuterleeftijd nog niet volledig in staat om zich te verplaatsen in de gevoelens en behoeftes van anderen. Rond de 2 jaar vindt de ontwikkeling van de eigen ik plaats en beseffen kinderen dat zij een eigen persoon zijn met eigen gevoelens en behoeftes. Zij willen dan ook het liefst alles zelf doen en dat alles op hun manier gaat. Vanaf zo'n drie jaar beginnen peuters zich meer in te leven in de gevoelens en behoeftes van andere mensen. Toch blijft het rekening houden met anderen nog wel lastig, waardoor begeleiding vanuit de PM's van belang is.

Naarmate peuters ouder worden, zullen zij steeds meer in staat zijn om met anderen samen te spelen en speelgoed te delen. Naarmate de kinderen richting de 3 jaar gaan, zullen zij elkaar steeds meer gaan opzoeken in hun spel.

Stimuleren samenspel peuters:

- Stimuleren om samen te spelen
- Het kind ook de ruimte geven om alleen te spelen
- Meespelen
- Groepsactiviteiten

2.3.4 Conflicten in het samenspel

Wanneer kinderen op dat punt zijn gekomen dat zij elkaar steeds meer gaan opzoeken in hun spel, zullen er ook conflicten kunnen ontstaan tussen kinderen onderling. Zoals eerder benoemd zijn peuters namelijk nog niet volledig in staat om zich in te leven in de gevoelens en behoeftes van anderen en laten zich nog veelal leiden door de eigen gevoelens en behoeftes. Om deze reden is begeleiding vanuit de PM's van belang. Tijdens conflicten sturen we de kinderen om het zoveel mogelijk zelf op te lossen, daarbij de kinderen de regels meegeven en vertellen waarom regels gelden. In het begeleiden van conflicten in het samenspel hanteren wij een aantal richtlijnen welke hieronder worden beschreven:

Wij begeleiden kinderen op de volgende manieren bij conflicten in het samenspel:

- De PM zorgt ervoor dat conflicten zoveel mogelijk voorkomen zullen worden door het spel van de kinderen te observeren en eventueel bij te sturen of een kleine interventie te plegen waar nodig. *Voorbeeld: De kinderen zijn aan het vrij spelen op de groep. Een kind trekt aan het speelgoed dat een ander kind vasthoudt. "Jacob, Bas is nu met de ring aan het spelen. Je mag de ring loslaten en zelf een andere ring pakken om mee te spelen."*
- Als er een conflict ontstaat dat zorgt de PM ervoor dat beide partijen zich erkend voelen. Dit doet zij door naar beide partijen te luisteren en geen "kant" te kiezen.
- De PM leert de kinderen om wederzijds begrip naar elkaar te tonen in een conflictsituatie. Dit doet zij door kinderen bijvoorbeeld naar elkaar te laten luisteren.
- Binnen het begeleiden van een conflictsituatie tussen kinderen zorgt de PM dat haar/zijn manier van handelen aansluit bij het ontwikkelingsniveau van de kin

2.3.5 Interactie tussen de kinderen onderling stimuleren

De PM's van Thuibij stimuleren de kinderen in de sociale ontwikkeling, door ze met elkaar in contact te brengen en de onderlinge interacties te stimuleren. Hierin houden zij rekening met en sluiten aan op de verschillende leeftijden en leeftijdscategorieën. Wij stimuleren de interactie tussen kinderen op de volgende manieren:

- De PM geeft de kinderen de ruimte om met elkaar te spelen maar ook naast elkaar te spelen
- De PM maakt de groepsruimte tot een ruimte die echt van de groep is. Zo hangen er bijvoorbeeld altijd knutselwerkjes van de kinderen aan de muur.
- De PM observeert het samenspel en geeft daar waar nodig begeleiding door mee te spelen of een kleine interventie te plegen. *'Zal ik nog wat meer Duplo voor jullie pakken?'*

- De PM complimenteert kinderen die samen spelen, elkaar helpen of op andere wijze interactie met elkaar hebben. *'Wat fijn dat jij Sophie helpt met alle poppen in bed leggen, zo kunnen ze lekker gaan slapen!'*
- De PM creëert momenten waarin positieve interactie onderling worden gestimuleerd, door betrekken bij activiteiten en vrijspel momenten. *'Misschien past jouw auto ook wel in de garage die Tijn aan het bouwen is!'*
- De PM helpt de kinderen in communicatie naar elkaar de emoties te benoemen en ondersteund positief bij een conflict. *'Als jij het niet fijn vindt dat hij jou auto afpakt dan mag je aan hem vertellen dat je daar verdrietig/boos van wordt en de auto graag terug wilt.'*
- De PM geeft extra aandacht aan de begeleiding van nieuwe kinderen en verlegen kinderen.
- De PM stimuleert kinderen om andere kinderen te troosten. *'Zie je dat Eva is verdrietig, zullen we haar samen gaan troosten?'*
- De PM stimuleert het kind om anderen/leidster te helpen. *'Wil jij voor mij de bekers alvast op tafel zetten?'*
- De PM stimuleert de kinderen om hulp te vragen en te ontvangen. *'Wil je dat ik je help?'* *'Als het niet lukt dan mag je altijd om hulp vragen.'*
- De PM stimuleert een positief groepsgevoel door samen activiteiten te ondernemen, de gezamenlijk start van de dag is hiervan een mooi voorbeeld. Het is een terugkerend ritueel, waarin alle kinderen worden verwelkomd, elk kind wordt erkent als onderdeel van de groep hoewel de activiteit als groep ondernomen wordt.
- De PM's zijn altijd een voorbeeld voor de kinderen, waarbij zij positief en correct sociaal gedrag laat zien.
- De PM verdeelt de aandacht tussen de kinderen.
- De PM stimuleert de kinderen om naar elkaar te luisteren. *'Nu mag Jonas vertellen wat hij dit weekend gedaan heeft.'*
- De PM zorgt ervoor dat de groep zo ingericht is dat kinderen worden uitgenodigd tot samenspel, denk aan het maken van verschillende hoeken.

2.4 Waarden en normen

Een jong kind heeft er nog geen besef van dat hij anderen kan beïnvloeden, de wereld draait in de ogen van het kind nog helemaal om het kind. Langzaam moeten kinderen leren dat zij niet het middelpunt van de wereld zijn en gaan ze beseffen dat er anderen zijn die over hem/haar kunnen oordelen, met wie ze rekening moeten houden en die dingen voor ze kunnen bepalen. De eerste stappen in de morele ontwikkeling worden dan gezet. In het spel van de kinderen is het voor de pedagogisch medewerk(st)er zichtbaar wat de normen en waarden van ieder kind zijn. Hierbij is onder andere rollenspel, toneelspel en verkleeden belangrijk. Speelhoeken bieden mogelijkheden om spel te stimuleren.

Om de kinderen inzicht te geven in wat bepaald gedrag tot gevolg heeft, geeft de PM uitleg geeft over waarden en normen van onze cultuur. De PM neemt het kind mee naar een volgende stap in zijn/haar ontwikkeling. De PM moet als rolmodel het goede voorbeeld geven. Belangrijk daarbij is dat kind niet alleen de regels leert en dat we afspraken met elkaar maken, maar ook leert waarom bepaalde regels gelden. We leren de kinderen dat we elkaar begroeten, dat we elkaar geen pijn doen, we niet jokken, we aardig zijn tegen elkaar en hoe we tijdens conflicten met elkaar om gaan. Tijdens conflicten sturen we de kinderen om het zoveel mogelijk zelf op te lossen, daarbij de kinderen de regels meegeven en vertellen waarom regels gelden. Op die manier leren we de kinderen zich waarden en normen eigen te maken.

De kernwaarde 'respect' is van toepassing op het bieden van de kans zich normen en waarden eigen te maken.

2.5 Rituelen en regels van de peutergroep

Regels bieden een structuur, welke nodig is om samen prettig in een groep te kunnen functioneren. Kinderen begrijpen door regels waar ze aan toe zijn en dat geeft ze een gevoel van veiligheid. Door heldere regels en navolging hiervan leren de kinderen het belang van de normen en waarden. De kinderen leren zich aan regels te houden en waarom ze zich aan de regels moeten houden. Vaardigheden die de kinderen helpen op hun weg naar steeds groter wordende zelfstandigheid. Met het oog op een respectvolle omgang met anderen in de maatschappij gelden op het kinderdagverblijf algemeen aanvaarde waarden en normen.

2.5.1 Algemeen

- Samen met de kinderen zwaaien we, als het kind dat wil, naar de verzorgers die weggaan.
- Kinderen worden schoon gebracht en gaan ook weer schoon mee naar huis. Blijkt bij binnenkomst dat het kind een grote boodschap heeft gedaan, dan verzoeken wij de verzorgers om deze nog te verschonen (gebruik makend onze faciliteiten uiteraard). Wij zorgen ervoor dat het kind weer schoon meer naar huis gaat. Kleding kan wel vies geworden zijn van het spelen, dan vinden wij niet erg!
- Een speen en/of knuffel wordt alleen gebruikt bij het slapen of bij troosten. Als een kind een speel, knuffel nodig heeft voor het afscheid, mag dat uiteraard. Wij stimuleren het kind deze in zijn bakje te doen. Voor de kinderen gaan slapen, controleren we spenen of ze nog goed zijn.
- Banken, stoelen en tafels worden niet gebruikt om op te springen, staan of klimmen.
- Eigen speelgoed wordt niet meegenomen naar het kinderdagverblijf. Enige uitzondering is dat het voor de kinderen leuk kan zijn om het speelgoed in het kringetje te bespreken. Wij zullen het speelgoed buiten de kring om niet gebruiken, maar in het bakje van het kind stoppen. Het dagverblijf is niet verantwoordelijk voor meegebracht speelgoed.
- Er wordt binnen niet met een (harde) bal gespeeld, behalve als dit bij de begeleide activiteit hoort.
- Er wordt op het dagverblijf niet gerend maar gelopen.
- Speelgoed is om mee te spelen. Gooien met speelgoed is geen spelen, behalve als het een bal is en we hiervoor toestemming hebben gegeven.
- We doen elkaar geen pijn, niet verbaal en niet lichamelijk. We slaan niet, schelden niet, schreeuwen niet en vechten ook niet. We behandelen elkaar met respect. We gillen niet, praten op normale toon met elkaar. De PM let daar strikt op.
- Het speelgoed blijft zoveel mogelijk in de daarvoor bestemde hoekjes.
- Speelgoed wordt opgeruimd als er niet meer mee gespeeld wordt.
- De kinderen, die niet gaan slapen krijgen een boekje en mogen op de bank even wat lezen tot dat de andere kinderen naar bed zijn.

- We zorgen ervoor dat een opstapje alleen bij een kraan staat als deze bij normaal gebruik alleen koud tot handwarm water kan geven en benodigd is om handen te wassen. Opstapjes worden verder uit de buurt van kranen gehouden.

Onderstaande regels gelden voor TV kijken. Wij hebben op de locatie geen TV, wel een beamer waar we programma's op kunnen kijken via YouTube of Dvd. Deze staat zelden aan, maar onderstaande regels gelden:

- We kijken alleen naar de TV op lange gure dagen en we vanwege het weer niet naar buiten kunnen.
- We kijken maximaal een half uur naar de TV.
- Als we TV kijken is dat een educatief/pedagogisch verantwoord en bij voorkeur passend in het thema.

2.5.2 Verschoon plek

- Van het verschoonen van een luier maken we een moment waarbij we dingen benoemen, praten, interactie hebben.
- We zorgen dat alle benodigde spullen binnen handbereik zijn.
- We blijven bij een kind dat op het verschoonkussen ligt.
- Er wordt goed opgelet dat het verschoonkussen schoon (en heel) is.
- We wassen onze handen na het verschoonen met zeep en drogen met papier.
- Als een kind 'zelf' via het trappetje gaat, begeleiden we het kind van begin tot eind. Als we het trappetje gebruiken, dan duwen we deze weer in de aankleedtafel na gebruik, zodat kinderen niet zelf op de aankleedtafel kunnen klimmen.
- Verschoonen doen we op de aankleedtafel en één kind tegelijk. Of in de toiletruimte.

2.5.3 Eten & drinken

- We benoemen wat we doen en betrekken de kinderen bij wat we doen.
- Kinderen ontbijten thuis, niet op het kinderdagverblijf.
- Limonade krijgen de kinderen één keer per dag en wordt 'licht' aangemaakt. De rest van de dag krijgen de kinderen water of thee .. of melk bij de lunch.
- In de ochtend eten wij fruit, minimaal 3 verschillende soorten. Dit kan ook groente zijn, bijvoorbeeld komkommer, tomaat, paprika en worteltjes. In de middag eten we een cracker of iets anders dat iets steviger is, omdat de middag nog lang is.
- Eén soepstengel tegen het einde van de dag.
- We gaan niet van tafel voordat we de mond helemaal leeg hebben en de PM's daar toestemming voor heeft gegeven.
- We wassen onze handen voor we met eten bezig gaan.
- We zingen, bijvoorbeeld 'smakelijk eten, smakelijk drinken', voor we gaan eten.
- Wij eten met zijn allen aan tafel en beginnen pas al iedereen zit en klaar is.
- We stimuleren het gebruik van een vork. Afhap stukjes eten we uit het vuistje.
- We eten de hele boterham op, dus ook de korstjes.
- We eten eerst een volkoren boterham met hartig. Ook drinken we de melk op. Daarna mogen de kinderen meer brood, deze keer met zoetheid of hartig. Wij bieden een gevarieerd aanbod aan zoet- en hartig beleg aan. Het hartige beleg is altijd vers en is een selectie van kaas, kipfilet, ham, gebraden gehakt, (cervelaat)worst, zuivelspread, smeerworst, smeerkaas, leverkaas, ...
- Wij houden rekening met specifieke wensen voor zover dat mogelijk is en binnen onze visie past. Als ouders wensen hebben kunnen ze die uitten.
- Na het eten worden handen gewassen, gezicht schoongemaakt.

2.5.4 Toiletgebruik

- We benoemen wat we doen en laten de kinderen zelf doen wat ze zelf kunnen
- Wij hanteren vaste momenten voor verschooning en toiletbezoek.
- Wij zijn alert op signalen van kinderen of ze tussendoor naar het toilet moeten.
- Als een kind moet plassen wordt dit bij de PM gemeld en wordt het kind (indien nodig) naar het toilet begeleid.
- Er mogen maximaal twee kinderen tegelijk naar het toilet.
- Na het toiletbezoek worden handen met zeep gewassen en met papier gedroogd. Hier wordt door de PM op gecontroleerd.

- Als ouders aangeven dat ze bezig zijn met zindelijkheid, dan doen wij onze uiterste best om hier ook extra aandacht voor te hebben.

2.5.5 Slaapbeleid

- Kinderen slapen zoveel mogelijk op een eigen plek in een eigen bedje.
- Bedjes worden regelmatig verschoon. In ieder geval al er van kind wordt gewisseld.
- Is een bedje vies, dan wordt het altijd verschoond.
- Is een kind verkouden of anders ziek, wordt het bedje sowieso verschoond.
- De bedjes zijn veilig.
- We zorgen voor voldoende ventilatie voor, tijdens en na het slapen.
- We zorgen dat de babyfoon aanstaat en we deze horen.
- We zorgen dat de CO2 waarden worden gemeten, zodat kinderen ook echt goed rusten als ze slapen.
- Een van de PM's blijft bij de kinderen die gaan slapen, op de slaapkamer zitten totdat alle kinderen slapen.

2.5.6 Buitenspelen

- Als het enigszins mogelijk is spelen we buiten. Lichte regen of wind is geen reden om niet naar buiten te gaan.
- Kinderen spelen alleen onder begeleiding buiten.
- We gooien niet met zand naar elkaar.
- We botsen niet tegen elkaar met de beschikbare fietsen, skelters,...
- Kinderen melden bij de PM als ze naar binnen gaan (om te plassen).
- Van de glijbaan gaan we vooruit en op onze billen. We duwen elkaar niet van de glijbaan af.
- Kleding van kinderen kan gedurende de dag vies worden. We vragen de verzorgers om de kinderen niet te beste kleding aan te doen. Men krijgt de kinderen schoon mee naar huis, kleding kan (en mag van ons) vies worden.
- Bij zonnige dagen, ook bij de lente zon, smeren wij de kinderen in met zonnebrandcrème met minimaal SPF30. Dat doen we elke keer voor we naar buiten gaan en herhalen het insmeren eventueel na 2 uur.
- Tussen 12:00 en 15:00 blijven we zoveel mogelijk uit de zon.

2.6 Waarnemen van de ontwikkeling

Dagelijks zien wij een verschillende groep kinderen. Dagelijks gaan wij bewust met deze kinderen om en begeleiden wij ze voor een gezellige dag, waarbij wij proberen ze een fijne geborgen plek te bieden. Wij observeren alle kinderen dagelijks globaal omdat we willen dat elk kind zich op zijn gemak, dus prettig voelt. Voor de (eerdergenoemde) ontwikkeling is het van groot belang dat een kind zich veilig en geborgen voelt.

Voor elk kind houden we een gezellige map bij. In die map schrijft een PM in roulatie elke twee à drie weken een leuk verhaaltje over en voor het kind. Dat betekent dat de PM bewust naar het kind kijkt. De leuke & onschuldige dingen worden natuurlijk opgeschreven. Bij twijfel over voortgang ontwikkeling of andere zaken, wordt gekeken hoe we daar mee om moeten gaan en of we dit met de verzorgers kunnen bespreken. Als dat gewenst is, maken we daarvoor een afspraak.

Elke peuter doet spelenderwijs een 'oefening' als ze 3 jaar en 2 maanden zijn en bij 3 jaar en 10 maanden. Wij noemen dit een spelletje doen en zorgen ervoor dat een kind op een rustige plek met een vertrouwde medewerker samen plaatjes gaat bekijken en antwoorden mag geven. Dit doen wij om te kijken waar het kind staat, wat het goed kan en waar we nog op kunnen sturen. We doen dit niet om een stempel op een kind te drukken, maar ter bevordering van de ontwikkeling. Mocht uit deze 'oefening' blijken dat we ons toch ergens zorgen om maken, dan wordt hiervoor een afspraak gemaakt met de verzorgers om dit te bespreken. Verzorgers kunnen altijd met ons een afspraak maken als ze iets willen bespreken.

2.6.1 Observeren en oudergesprekken

Naast de dagelijkse zorg op de groepen voor de kinderen, houden PM's zich regelmatig bezig met de ontwikkeling van ieder kind. Door middel van lijsten zullen de PM's kinderen volgen op ieder ontwikkelingsgebied. Dit gebeurt aan de hand van observaties. De observaties worden vervolgens

gerapporteerd met behulp van een eigen ontwikkelde lijst. Daarna worden ze toegevoegd aan het dossier wat voor ieder kind persoonlijk wordt bijgehouden. Op deze manier houden de PM's oog op hoe een kind zich ontwikkelt. Wanneer de ontwikkeling moeizamer verloopt, zullen zij dit terugkoppelen aan ouders.

Rond de leeftijd van het kind, of als wij denken dat het extra nodig is, observeren wij de kinderen aan de hand van een observatielijst, daarbij kijken we naar verschillende eigenschappen als zelfredzaamheid, weerbaarheid, motoriek, relatie met anderen, spelen, welbevinden, werken, creativiteit, taal en cognitieve ontwikkeling. Wij proberen zo objectief mogelijk te observeren (turven), maar een aantal onderdelen zullen altijd subjectief zijn. Bij twijfel zullen meerdere PM's het kind observeren. Er zijn altijd kinderen die afwijkend gedrag vertonen en waarbij we een beter beeld willen krijgen op het welbevinden van het kind.

Van ieder kind wordt een dossier aangemaakt. Ouders hebben de mogelijkheid om dit dossier ten alle tijden in te zien. Om de ontwikkeling van de kinderen verder te stimuleren, kunnen de PM's de observaties gebruiken om op speelse wijze de activiteiten af te stemmen op het ontwikkelingsgebied waarin het kind zich bevindt. Met behulp van de observaties krijgen ouders en PM's een compleet beeld van de ontwikkeling van het kind.

Oudergesprekken worden niet standaard en verplicht gevoerd, omdat er iedere dag dat een kind naar de opvang komt een uitgebreide overdracht plaatsvindt. In deze overdracht worden veel elementen van de observaties al besproken. Wanneer de PM's of de ouders zorgen hebben omtrent de ontwikkeling van het kind, zal dit in de overdracht al naar voren komen. En als daar meer over uitgeweid moet worden, dan is een oudergesprek altijd mogelijk, elk moment van het jaar.

Als wij vermoeden dat een kind gebaat is bij deskundige hulp, dan zullen we dit met de verzorgen bespreken en eventueel samen beoordelen welke instantie passende ondersteuning zou kunnen bieden. Elk vermoeden van een bijzonderheid in de ontwikkeling zullen wij waar mogelijk met de verzorgers bespreken. Eventueel plannen wij hier een los gesprek voor in. Wij zien dat als onze signalerende plicht. Wij kunnen verzorgers niet verplichten ons advies op te volgen.

2.6.2 Overdracht naar school

Op het moment dat het kind de leeftijd van 4 jaar heeft bereikt, volgt de stap naar het basisonderwijs. Thuibij doet een lauwe overdracht naar school. Om deze overgang zo goed mogelijk te laten verlopen, is een overdrachtsformulier ontwikkeld dat binnen gemeente Wijdemeren wordt gebruikt. Verzorgers worden uitgenodigd voor een gesprek waarbij de overdracht aan de orde komt. Het formulier wordt vooraf door de pedagogisch medewerk(st)ers ingevuld. Tijdens het gesprek tussen de mentor van het kind en de verzorger(s) wordt de ontwikkeling van het kind bij Thuibij besproken en wordt onder andere aangegeven of er op de basisschool nog aandacht of zorg nodig is voor bepaalde aspecten. Dit formulier wordt ondertekend door de mentor. Als het formulier ook wordt getekend door de verzorger(s), dan is er schriftelijke toestemming en gaat er een kopie naar de basisschool. De verzorgers krijgen sowieso een kopie. Waar nodig, of als de basisschool hier behoefte aan heeft, biedt Thuibij de mogelijkheid voor een warme overdracht door, bij ons op locatie, met school in gesprek te gaan.

Ditzelfde formulier wordt tevens (alleen na toestemming) toegestuurd naar de BSO indien een kind hier gebruik van zal maken. Waar nodig, of als de BSO hier behoefte aan heeft, zorgt Thuibij voor een lauwe overdracht door telefonisch in gesprek te gaan met de BSO. Indien het kind naar een BSO van Thuibij zal gaan, zal er een (alleen na toestemming) een telefonische overdracht zijn van de mentor van het kinderdagverblijf naar de nieuwe mentor op de BSO. Naast het bestaande overdrachtsformulier, geeft Thuibij ook de observatieformulieren, oftewel de welbevinden lijst mee aan school. Zo heeft school een uitgebreid overzicht van de ontwikkeling van het kind.

2.6.3 Omgang met bijzonderheden in de ontwikkeling

Ieder kind ontwikkelt zich op zijn eigen tempo en op zijn eigen manier. In de meeste gevallen doorlopen kinderen de ontwikkeling zonder problemen of achterstanden. Echter kan het voorkomen dat een kind opvallend gedrag vertoont of achterblijft in zijn ontwikkeling. Doordat de PM's de kinderen nauwlettend volgen door middel van checklists en de kinderen daarnaast gedurende de dag observeren in de signalen die zij afgeven, kunnen eventuele bijzonderheden in de ontwikkeling tijdig worden gesignaleerd en opgepakt. Tijdige signalering maakt het mogelijk om advies en hulp in te schakelen, waardoor de nadelige gevolgen zo beperkt mogelijk blijven. Bij het signaleren van bijzonderheden in de ontwikkeling, doorlopen de PM's een aantal stappen die in het pedagogisch beleidsplan zijn terug te vinden.

Hoofdstuk 3: Thuibij informatie voor ouder en kind

3.1 Stamgroepen

3.1.1 Stamgroep

Thuibij werkt met stamgroepen. Om de continuïteit voor de kinderen te waarborgen heeft elke stamgroep een eigen ruimte. Gedurende de week maakt een kind gebruik van maximaal twee groepsruimtes. Wij werken bij Thuibij met 'horizontale' groepen, waarmee voor de peutergroep wordt bedoeld dat er alleen kinderen van 2 tot 4 jaar op deze groepen zitten. Dat heeft wat ons betreft een aantal voordelen:

- Verzorging gericht op de leeftijd van het kind.
- Activiteiten gericht op de leeftijd / belevingswereld het kind.
- Groepsruimte ingericht naar de behoeften van de leeftijdsgroep.
- Dus uitdagingen op de leeftijd afgestemd.
- Meer rust voor elke leeftijdsgroep (dan als 0-4 door elkaar speelt, verzorgd wordt, ...)
- Stellen van regels en bieden van structuur is makkelijker dan bij 0-4 door elkaar.
- Meer emotionele veiligheid en geborgenheid, doordat de kinderen met leeftijdsgenootjes zitten.
- De PM kan zich volledig richten / concentreren op de leeftijdsgroep.

Locatie de Matrijs

Julianaweg 11a
2141 CM Kortenhoef
LRK: 324.709.845

Groep:	Leeftijd kinderen	Maximum aantal kinderen	Aantal beroepskrachten
Ziezo	2 tot 4 jaar	16	2
Floddertjes	2 tot 4 jaar	16	2
(B)engeltjes	2 tot 4 jaar	16	2

De groepsruimten zijn zodanig ingericht dat kinderen op een veilige manier kunnen spelen en ontdekken. De indeling van de groepsruimten biedt kinderen de mogelijkheid om zelf keuzes te maken. Er zijn hoekjes gecreëerd zodat kinderen in kleine groepjes of alleen kunnen spelen. De kinderen kunnen al naar gelang hun ontwikkeling en belangstelling gebruik maken van de verschillende hoekjes.

Peutergroep

In alle peutergroepen is er een klein tafeltje met stoeltjes, diverse hoekjes, een speelkleed en tafels om aan te knutselen en te eten. Er is voldoende en verantwoord spel- en ontwikkelingsmateriaal, dat bij de leeftijd van de kinderen past. De ruimtes zijn bewust in rustige kleuren gehouden, zodat de kinderen geen onnodige prikkels krijgen.

Speelhal/Entree

Op het kinderdagverblijf is er een centrale hal. Hier staat een speelhuisje, glijbaan, box, bank, boekenkast en veel speelgoed. Deze ruimte wordt 's ochtend en 's middags gebruikt voor gezamenlijke ruimte voor brengen en halen. De ruimte wordt ook gebruikt als extra gebruikruimte. Hier is meer ruimte voor kringspelletjes, gymspelletjes, rollenspelen, dansen en kan eventueel gebruikt worden om iets te kijken, bijvoorbeeld het Sinterklaasjournaal.

Slaapruimte

Elke baby-dreumesgroepsruimte heeft aangrenzend, benaderbaar vanuit de groep, een eigen slaapkamertje waar de allerkleinste slapen. De peutergroepen hebben een slaapkamer naast hun groep. Daarnaast hebben we nog een extra slaapkamer. In de slaapkamers maken we gebruik van stapelbedjes. De bedjes zijn gecertificeerd en worden jaarlijks gecontroleerd op veiligheid. De PM's begeleiden de kinderen ten allen tijden met het naar bed gaan en het uit bed halen.

Sanitaire ruimte

Elke groep heeft een eigen commode waar zij de kinderen kunnen verschonen. Onder de commodes zitten verrijdbare trappen, zodat de grote kinderen zelf de commode op kunnen klimmen. Dit stimuleert de zelfstandigheid en de motoriek van het kind. Natuurlijk gebeurt dit altijd onder het toezien van

een PM. De kinderen hebben ieder een eigen bakje met naam waar de luiers, schone kleren, speen en knuffel in liggen.

Keuken

De zeer ruime keuken is centraal gelegen in het pand. De keuken wordt amper gebruikt. In de keuken staat alles buiten het bereik van de kinderen, zoals waterkoker, messen, magnetron. De kinderen weten dat zij niet in de keuken mogen komen als er geen PM bij is. De kinderen gaan door de keuken naar buiten. In de keuken staan ook de laarsjes die de kinderen aan kunnen doen als het buiten niet zulk lekker weer is.

Buitenruimte

We streven regelmatig naar buiten te gaan waar de kinderen keuze hebben uit verschillende speelmogelijkheden en materialen. Wij hebben aan de achterkant een grote echte tuin met tegels en een groot oppervlakte met gras, waar de kinderen voldoende uitdaging vinden. Er staat een tankstation, een kruipbuis, een heksenhuis en een bushalte. De kinderen kunnen rondfietsen, maar ook op het gras spelen. In de schuur staan heel veel materialen om buiten mee te spelen. Aan de muur hangt een uittrekbare waterslang, waar we ook heel veel leuke dingen mee kunnen doen en materialen voor hebben. De buitenruimte is midden in een woonwijk en omsloten door een hek. Kinderen kunnen de speelplaats niet zelfstandig verlaten. De poort is ten allen tijden gesloten. Er wordt bij de dagopvang onder begeleiding buiten gespeeld.

3.1.2 Verlaten van de basisgroep

Het is mogelijk voor de kinderen om de eigen stamgroep te verlaten voor een activiteiten. Bij Thuibij erkennen wij een aantal situaties waarin de kinderen de eigen stamgroep kunnen verlaten:

1. Tijdens buitenspelen. Buitenspelen is een heerlijke activiteit voor de kinderen, ze kunnen rennen, ontdekken en hun energie kwijt. Thuibij beschikt over een eigen buitenspeelruimte die is ingericht voor de kinderen. De PM's spelen samen met de kinderen buiten. Voor het buitenspelen houden de PM's de werkafspraken zoals beschreven in het beleid veiligheid en gezondheid aan.
2. Tijdens het open deuren beleid. Het open deuren beleid houdt letterlijk in dat de deuren tussen de groepen 'open' zijn, waardoor kinderen zelf kunnen kiezen in welke ruimte zij willen spelen. De kinderen gaan regelmatig bij elkaar op de groepen spelen, waardoor ze vertrouwd zijn met elkaar, de medewerkers en de verschillende groepen. Bij het samenvoegen van groepen kijken wij naar de emotionele veiligheid van de kinderen.

Aan het open deuren beleid zijn wel enkele regels verbonden, namelijk:

Tijdens open deuren beleid:

Bij Thuibij wordt per dag open deuren beleid aangeboden. Het open deuren beleid wordt aangeboden tijdens vrij spel momenten. Een belangrijk uitgangspunt is dat kinderen ten alle tijden op de eigen groep eten en slapen, om deze reden zijn er slechts gezette tijden waarom het open deuren beleid wordt aangeboden

BKR tijdens open deuren beleid:

Wanneer de kinderen tijdens het open deuren beleid de eigen stamgroep verlaten, wordt de maximale omvang van de basisgroep tijdelijk losgelaten. Wel blijft het aantal kinderen per PM's van kracht, toegepast op het aantal aanwezige kinderen per originele stamgroep. De kinderen kunnen tijdens het open deuren beleid, afhankelijk van de dag en de mogelijkheden, de andere groep op of buiten op de buitenspeelruimte.

Emotionele veiligheid waarborgen tijdens het open deuren beleid:

Tijdens het open deuren beleid is het van belang om het welzijn van alle kinderen in de gaten te houden. Alle kinderen, ook de kinderen die op de eigen groep blijven spelen, dienen zich prettig te voelen bij het open deuren beleid. Een overweging om het open deuren beleid niet aan te bieden is bijvoorbeeld als er wenkinderen zijn, die de overgang van thuis naar de opvang erg lastig vinden. Indien het open deuren beleid wordt aangeboden, maar de PM opmerkt dat de emotionele veiligheid van kinderen hierdoor minder gewaarborgd kan worden zal zij het open deuren beleid in overleg met de PM's en de kinderen vroegtijdig afbreken.

Activiteiten buiten de stamgroep:

De PM's bieden ook soms activiteiten buiten de stamgroep aan, buiten of op de andere groep. Voor onze kinderen zijn dit bekende plekken, waar ze zich ook vertrouwd voelen. We kunnen bijvoorbeeld in de middenruimte met kussens gaan spelen, op de andere groep (altijd in hetzelfde gebouw) met de andere

kinderen gaan spelen of buiten op ons speelterrein onze energie kwijt. Bij elke beoogde activiteit is het blijven voldoen aan de beroepskracht-kind-ratio maatgevend en wordt er altijd gezorgd voor vaste gezichten. De kinderen zijn op de verschillende groepen al snel vertrouwd, omdat we sowieso regelmatig bij elkaar op gelijkwaardige groepen kijken. Tevens openen en sluiten wij dagelijks in onze centrale ruimte, waar de kinderen al elkaar en de verschillende PM's zien. Verlaten wij de stamgroep om op een andere plek spelen dan worden deze kinderen door een PM hierin begeleid. De kinderen wachten bij de uitgang van de stamgroep en worden begeleid naar het eindpunt.

3.1.3 Samenvoegen

Bij Thuibij kan het voorkomen dat groepen samen worden gevoegd. Uitgangspunt is dat de stamgroep een vaste groep is, waarbij van tevoren bekend is welke dit is (en welke beroepskrachten hierbij horen). Dit betekent dat het niet is toegestaan om dagelijks te bepalen hoe de groepen worden ingedeeld, aan de hand van het aantal aanwezige kinderen. Samenvoegen betekent tevens dat de gehele groep samenvoegen, en niet delen van de stamgroep.

Er zijn wettelijk toegestaan twee manieren om samen te voegen;

Structureel samenvoegen

Bij structureel samenvoegen wordt een ander samengestelde stamgroep gecreëerd, waardoor dit wel binnen de regelgeving kan plaatsvinden. Dit is wel toegestaan. Dit is bijvoorbeeld het geval als er op bepaalde dagen structureel minder kinderen worden geplaatst, en er sprake is van een minder aantal groepen dan op de overige dagen. Zo kan het zijn dat een kind als stamgroep de 'A' heeft, maar op woensdag minder kinderen geplaatst worden dan de stamgroep 'B' en de stamgroep 'A' samen één groep. Dit betekent dat er een kind op een ander stamgroep wordt opgevangen. Ouders dienen een schriftelijke toestemming te geven indien er sprake is van structureel samenvoegen.

Structureel samenvoegen bij Thuibij:

Bij Thuibij wordt op de volgende momenten structureel samengevoegd:

1. Bij start van de dag, van 07:30 tot 08:15 uur, voegen wij samen in de centrale hal
2. Aan het einde van de dag, van 17:30 tot 18:15 uur, voegen wij tevens samen in de centrale hal.

Wij voegen groepen alleen samen als we inschatten dat dit voor de kinderen geen probleem is (of zelfs leuker) en na afstemming met de verzorgers. Een kind maakt gedurende de week, maximaal van twee stamgroepruimtes gebruik.

Incidenteel samenvoegen bij Thuibij:

De PM's bieden ook soms activiteiten buiten de stamgroep aan, buiten of op de andere groep. Voor onze kinderen zijn dit bekende plekken, waar ze zich ook vertrouwd voelen. We kunnen bijvoorbeeld in de middenruimte met kussens gaan spelen, op de andere groep (altijd in hetzelfde gebouw) met de andere kinderen gaan spelen of buiten op ons speelterrein onze energie kwijt. Bij elke beoogde activiteit is het blijven voldoen aan de beroepskracht-kind-ratio maatgevend en wordt er altijd gezorgd voor vaste gezichten. De kinderen zijn op de verschillende groepen al snel vertrouwd, omdat we sowieso regelmatig bij elkaar op gelijkwaardige groepen kijken. Verlaten wij de stamgroep om op een andere plek spelen dan worden deze kinderen door een PM hierin begeleid. De kinderen wachten bij de uitgang van de stamgroep en worden begeleid naar het eindpunt.

Indien Thuibij samenvoegt, structureel of incidenteel behoren ouders hiervoor vooraf schriftelijke toestemming te geven. Bij de intake zal er schriftelijke toestemming worden gevraagd aan alle ouders voor het structureel samenvoegen. Daarnaast wordt er een aparte schriftelijke toestemming gevraagd voor de diverse momenten waarbij incidenteel wordt samengevoegd. Voor het samenvoegen aan dagranden wordt geen schriftelijke toestemming gevraagd. De dagranden worden beschouwd als werkwijze, er wordt in de praktijk samengevoegd op de dagranden zoals beschreven in het pedagogisch beleidsplan. Ouders worden hier tevens van op de hoogte gesteld tijdens de intake. Doordat ouders vooraf op de hoogte worden gesteld op welke wijze er wordt samengevoegd kunnen de ouders en PM's de kinderen voorbereiden op het samenvoegen.

3.2 Dagindeling

3.2.1 Dagindeling peutergroepen

Tijd	Activiteit
07:45 - 09:15	Vrij spelen, in centrale middenruimte en/of eigen groep, opruimen.
09:30	Kringetje, voor 'groepsexploratie'
09:50 - 10:00	Drinken en fruit.
10:00 - 10:10	Plasronde en verschonen
10:10 - 11:15	Activiteiten
11:15 - 12:00	Gezamenlijk tafeldekken, eten, drinken, afruimen
12:00 - 12:30	Plassen en verschonen
12:30 - 14:30	Slapen en vrij spelen
14:45 - 15:15	Cracker, Liga evergreen, Sultana & water.
15:15 - 16:15	Activiteiten
16:15 - 16:30	Opruimen
16:30 - 18:15	Plassen, verschonen. Soepstengel en eventueel water drinken. Puzzelen

Bovenstaande zijn richttijden. Eten en drinken doen we met zijn allen aan tafel om er een gezellige en sociale bezigheid van te maken. Eten en drinken is een rustmoment. Tussen de 'activiteiten' door wordt er gespeeld. Waar mogelijk helpen de kinderen met opruimen na iedere gezamenlijke activiteit voor er met iets nieuws begonnen wordt.

3.2.2 Dagindeling peuterspeelzaal

Tijd	Activiteit
08:30 - 09:00	Binnenkomen & vrij spel.
09:00 - 10:00	Kringetje, voor 'groepsexploratie'.
10:00 - 10:30	Drinken, koekje, verschonen.
10:30 - 11:15	Knutselactiviteit en vrij spel.
11:15 - 12:00	Buitenspelen of gym, dans, spelactiviteit (bij slecht weer).
12:00 - 12:45	Lunchen en verschonen

Tussen 12:45 en 13:00 worden de kinderen weer opgehaald!

3.2.3 Halen / brengen

Er zijn vaste breng- en haaltijden, dit om de rust op de groep zo min mogelijk te verstoren.

Peutergroepen	Dagverblijf:	Peuterspeelzaal:
Brengen:	07:30 - 09:00	08:30 - 08:45
Halen:	16:30 - 18:15	12:45 - 13:00

Wij gaan er van uit dat een van de verzorgers het kind brengt. Als iemand anders het kind brengt, vertrouwen wij erop dat het goed is. Komt er iemand anders dan een van de verzorgers het kind halen en wij zijn daarvan niet op de hoogte, dan krijgt deze het kind niet mee. Hoe goed wij deze persoon ook kennen. Wij hebben de verantwoordelijkheid om het kind aan de verzorgers veilig terug te geven. Wij zullen dan eerst contact opnemen met de verzorgers om te controleren dat het klopt dat deze persoon het kind op komt halen. Komt iemand anders dan de verzorgers brengen en meldt deze persoon dat hij ook het kind weer komt halen, dan zullen wij dit tussendoor controleren door contact op te nemen met de verzorgers.

Verzorgers mogen het kind brengen en halen tijdens haal- en brengtijden. Wil een verzorger later of eerder komen, dan vragen wij dit even door te geven, zodat wij hier rekening mee kunnen houden met ons dagprogramma en er eventueel voor kunnen zorgen dat het kind klaar is om opgehaald te worden.

Hoofdstuk 4: Wet kinderopvang

4.1 Drie uren regeling

De peutergroepen van KDV Thuibij maken gebruik van de 'drie-uursregeling', wat wettelijk is toegestaan omdat deze groepen langer dan 10 uur achtereen geopend zijn. Dit betekent dat er maximaal drie uur per dag mag worden afgeweken van de beroepskracht-kindratio (BKR). Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

- Minimaal de helft van het aantal benodigde PM's moeten tijdens de afwijking aanwezig zijn.
- In de kindplanning wordt bijgehouden wanneer kinderen binnenkomen en wanneer zij naar huis gaan, zodat we inzichtelijk hebben wanneer we van de BKR afwijken. Als blijkt dat er toch op andere tijden wordt afgeweken of dat er langer afgeweken wordt dan is toegestaan, dan passen we het rooster incidenteel of structureel aan.
- Op het moment dat de drie-uursregeling van kracht is en er maar één PM op de groep aanwezig is, moet er altijd een tweede volwassene in het pand aanwezig zijn.

KDV Thuibij hanteert onderstaande algemene kaders met betrekking tot de inzet van haar personeel en de BKR op de peutergroepen:

Groep**	Aantal PM*	Personeelsdiensten	Pausetijden	Structureel samenvoegen
Ziezo	<u>Ma,di,do,vrij:</u> 2 <u>Woe:</u> 1	Vroege dienst: 07:30 – 17:00 Tussen dienst: 08:15 – 17:45 Late dienst: 08:45 – 18:15	Vroege dienst: 13:00 – 13:30 Tussen dienst: 13:30 – 14:00 Late dienst: 14:00 – 14:30	Ochtend: Ziezo voegt van 07:30 tot 09:00 uur samen met alle andere groepen van KDV Thuibij in de middenruimte van de locatie. Ochtend: Ziezo voegt vanaf 16:30 uur samen met alle andere groepen van KDV Thuibij in de middenruimte van de locatie.
Floddertjes	1 of 2	Vroege dienst: 07:30 – 17:00 Tussen dienst: 08:15 – 17:45 Late dienst: 08:45 – 18:15	Vroege dienst: 13:00 – 13:30 Tussen dienst: 13:30 – 14:00 Late dienst: 14:00 – 14:30	Ochtend: De Floddertjes voegt van 07:30 tot 09:00 uur samen met alle andere groepen van KDV Thuibij in de middenruimte van de locatie. Ochtend: De Floddertjes voegt vanaf 16:30 uur samen met alle andere groepen van KDV Thuibij in de middenruimte van de locatie.
<p>*Wanneer er één beroepskracht op de groep werkt, wordt er een tussen dienst gedraaid. Wanneer de BKR twee beroepskrachten vereist, vervalt de tussendienst en werken de beroepskrachten een vroege- en een late dienst. **De Bengeltjes (peuterspeelzaal) is geopend tot 13:00 uur, en daarom valt deze groep niet onder de drie-uursregeling en is deze niet opgenomen in de richtlijnen van KDV Thuibij.</p>				

Er zijn diverse situaties waarin kan worden afgeweken van de BKR, waarbij KDV Thuibij de volgende pedagogische afwegingen maakt:

- Aan de randen van de dag. Aan het begin en einde van de dag zijn er minder kinderen op de groep aanwezig. Met minder kinderen op de groep kan de PM beter opletten, de kinderen snel helpen wanneer nodig en sneller ingrijpen als er gevaarlijke situaties ontstaan. Daarnaast is er altijd een leidinggevende en / of een medewerker op kantoor aanwezig, om bij te springen zodra er tijdens de afwijking aan de dagranden hulp nodig is op de groep.
- Tijdens de pauzes. Tijdens de middagpauze gaan sommige kinderen slapen en blijft een kleinere groep kinderen wakker. Slapende kinderen hebben over het algemeen minder directe aandacht nodig, waardoor het veilig is dat medewerkers om beurten met pauze te gaan. De pauzes vinden plaats in het tijdsframe tussen 12:00 tot 16:00 uur en worden genomen als de (pedagogische) situatie op de groep dit toelaat. Daarnaast is er altijd een leidinggevende/ een medewerker op kantoor aanwezig, om bij te springen zodra er tijdens pauzetijden hulp nodig is op de groep.

Tijdens bovenstaande situaties waarin wordt afgeweken van de BKR en de drie-uursregeling intreedt, is het extra belangrijk om de kinderen op de groep de beste mogelijke zorg en begeleiding te blijven bieden, met hierbij aandacht voor de individuele behoeften en ontwikkeling. KDV Thuibij doet dit op de volgende manieren:

- De PM die op de peutergroep blijft, observeert de kinderen nauwlettend. Zij/hij speelt in op de individuele behoeften van het kind en waarborgt op deze manier de emotionele veiligheid en de stabiliteit op de groep.
- De PM geeft de collega een goede overdracht op het moment dat zij met pauze gaat of bij einde van de dienst. Op die manier worden individuele behoeften en eventuele bijzonderheden van de kinderen met elkaar afgestemd.
- De PM geeft tijdens de afwijking de volle aandacht aan de kinderen. Praktische taken, zoals schoonmaak- en administratieve werkzaamheden, worden hervat op het moment dat er niet meer wordt afgeweken van de BKR.

Ouders/verzorgers worden geïnformeerd over afwijkingen van de beroepskracht-kindratio doordat het in het pedagogisch beleidsplan opgenomen is.

4.2 Beroepskracht kind ratio

De PM-Kind-Ratio betreft de verhouding tussen het aantal PM's dat ten minste ingezet moet worden bij een bepaald aantal gelijktijdig aanwezige kinderen in een bepaalde leeftijdsgroep. Deze ratio is vastgelegd in de Regeling kwaliteit kinderopvang en peuterspeelzalen.

Voor het bepalen van de BKR maken wij altijd gebruik van de online rekentool (<http://1ratio.nl>).

Aan de hand hiervan wordt een dienstrooster opgesteld, zodat er altijd voldoende PM's op de groep aanwezig zijn.

Bij een volledige bezetting ziet het beroepskracht kind ratio er als volgt uit bij Thuibij:

Groep:	Maximum aantal kinderen:	Aantal beroepskrachten:
Zlezo	16	2
Floddertjes	16	2
(B)engeltjes	16	2